

PREDMET *SELMUNI protiv FRANCUSKE*
(Predstavka br. 25803/94)

PRESUDA
Strazbur, 28. juli 1999.

U predmetu Selmuni protiv Francuske,

Evropski sud za ljudska prava, zasedajući, shodno članu 27 Konvencije za zaštitu ljudskih prava i osnovnih sloboda (u daljem tekstu: Konvencija), uz izmene sadržane u Protokolu br. 11¹ i relevantnim odredbama Poslovnika Suda,² kao Veliko veće sastavljeno od sledećih sudija:

- g. L. VILDHABER (*WILDHABER*), *predsednik Suda*
- g. L. FERARI BRAVO (*FERRARI BRAVO*)
- g. G. BONELO (*BONELLO*)
- g. L. KAFLIŠ (*CAFLISCH*)
- g. P. KURIS (*KŪRIS*)
- g. J. P. KOSTA (*COSTA*)
- g. V. FURMAN (*FURHMANN*)
- g. K. JUNGVIRT (*JUNGWIERT*)
- g. M. FIŠBAH (*FISCHBACH*)
- g. B. ZUPANČIĆ (*ZUPANČIĆ*)
- gđa N. VAJIĆ (*VAJIĆ*)
- g. J. HEDIGAN (*HEDIGAN*)
- gđa V. TOMASEN (*THOMASSEN*)
- gđa CACA-NIKOLOVSKA (*TSATSA-NIKOLOVSKA*)
- g. PANČIRU (*PANŤIRU*)
- g. R. MARUSTE (*MARUSTE*)
- g. K. TRAJA (*TRAJA*),

---

1 *Napomena Sekretarijata Suda:*

Protokol br. 11 stupio je na snagu 1. novembra 1998.

2 Poslovnik Suda je takođe stupio na snagu 1. novembra 1998.

a u čijem se sastavu nalazila i gđa M. de Ber-Bukikio (*De Boer-Buquicchio*), *zamenik sekretara Suda*,

nakon većanja bez prisustva javnosti 18. marta, 24. juna i 7. jula 1999. godine, izriče sledeću presudu, usvojenu poslednjeg pomenutog datuma:

POSTUPAK

1. Predmet je Sudu uputila, na način predviđen prvobitnim članom 19 Konvencije,³ Evropska komisija za ljudska prava (u daljem tekstu: Komisija) i holandska vlada na dan 16. marta, odnosno 14. aprila 1998. godine, pre isteka roka od tri meseca propisanog prvobitnim članovima 32 (st. 1) i 47 Konvencije. Predmet je proistekao iz predstavke (br. 25803/94) protiv Republike Francuske, a predstavku je po osnovu prvobitnog člana 25 Komisiji podneo holandski i marokanski državljanin Ahmed Selmuni (*Abmed Selmouni*) 28. decembra 1992.

Komisija se u svom zahtevu pozvala na prvobitne članove 44 i 48 i na deklaraciju kojom je Francuska prihvatila obaveznu nadležnost Suda (prvobitno član 46). Holandska vlada se u svojoj predstavi pozvala na prvobitni član 48. Cilj zahteva i predstavke je bio dobijanje odluke o tome da li predmetne činjenice ukazuju ili ne na kršenje obaveza tužene države po osnovu člana 3 i člana 6 (st. 1) Konvencije.

2. U odgovoru na pitanje postavljeno shodno pravilu 33 (st. 3, tač. d) prvobitnog Poslovnika Suda A⁴, podnosilac predstavke je izjavio da želi da uzme učešća u postupku i u tu svrhu imenovao advokata koji će ga zastupati (prvobitno pravilo 30).

3. Kao predsedavajući sudskog veća koje je prvobitno konstituisano (shodno prvobitnom članu 43 Konvencije i prvobitnom pravilu 21) kako bi se bavilo proceduralnim pitanjima koja bi se mogla pojaviti pre stupanja na snagu Protokola br. 11, g. R. Bernard, predsednik Suda u to vreme, je preko sekretara Suda konsultovao državnog agenta, advokata podnosioca predstavke i delegata Komisije oko vođenja postupka u pismenoj formi. Shodno nalogu koji je u tom smislu dat, sekretar je 27. novembra 1998. primio podnesak od podnosioca predstavke, a 7. decembra 1998. od francuske vlade (u daljem tekstu: Država) i holandske vlade.

---

3 Stupanjem na snagu Protokola br. 11, kojim su izmenjene odredbe člana 19, Sud u Strazburu počinje da radi kao stalni sud.

4 Ovaj Poslovnik se primenjivao na sve predmete upućene na razmatranje Sudu pre stupanja na snagu Protokola br. 9, odnosno do 1. oktobra 1994. godine, a od tog dana pa sve do 31. oktobra 1998. na one predmete koji su se odnosili na države za koje Protokol br. 9 nije bio obavezujući.

4. Nakon što je Protokol br. 11 stupio na snagu 1. novembra 1998, shodno odredbama njegovog člana 5 (st. 5), predmet je upućen na razmatranje Velikom veću. U radu Velikog veća učestvovali su g. J. P. Kosta, *ex-officio*, kao francuski sudija suda u Strazburu (shodno čl. 27, st. 2 Konvencije i pravila 24, st. 4, Poslovnika Suda), g. L. Vildhaber, predsjednik Suda, gđa E. Palm, potpredsjednik Suda, i g. M. Fišbah, potpredsjednik Odeljenja (shodno čl. 27, st. 3 Konvencije i pravilu 24, st. 3 i st. 5, tač. a). Ostali članovi Velikog veća bili su g. L. Ferari Bravo, g. L. Kafliš, g. P. Kuris, g. V. Furman, g. K. Jungvirt, g. B. Zupančić, gđa N. Vajić, g. J. Hedigan, gđa V. Tomasen, gđa Caca-Nikolovska, g. T. Pančiru, g. E. Levic i g. K. Traja (pravilo 24, st. 3, i pravilo 100, st. 4). Nakon toga su g. G. Bonelo i g. R. Maruste, sudije-zamenici, izabrani u Veliko veće umesto gđe Palm i g. Levica, koji nisu bili u mogućnosti da se bave daljim razmatranjem ovog predmeta (shodno pravilu 24, st. 5, tač. b.).

5. Na poziv Suda (shodno pravilu 99), Komisija je delegirala svog člana, g. D. Švabija, da učestvuje u postupku pred Velikim većem.

6. U skladu s odlukom predsednika, održana je javna rasprava u zgradi Suda u Strazburu na dan 18. marta 1999, u kojoj su učestvovali:

(a) u ime Države

g. J. F. DOBEL, zamenik direktora Odeljenja za pravne poslove Ministarstva spoljnih poslova, u svojstvu *agenta*

gđa M. DUBROKAR, pomoćnik direktora Odeljenja za pravne poslove zadužena za ljudska prava Ministarstva spoljnih poslova

gđa F. DUBLE, Načelnik uprave za uporedno i međunarodno pravo Odeljenja za građanske slobode i pravne poslove Ministarstva unutrašnjih poslova

g. J. C. MILER, Odeljenje za krivične predmete i uslovni otpust Ministarstva pravde, u svojstvu *savetnika*

(b) u ime podnosioca predstavke

gđa M. A. KANU-BERNAR, član Advokatske komore Pariza, u svojstvu *pravnog zastupnika*

(c) u ime Komisije

g. D. ŠVABI, u svojstvu *delegata*

Sudu su se obratili g. Švabi, gđa Kanu-Bernar i g. Dobel.

ČINJENICE

7. Gospodin Selmuni, nosilac dvojnog državljanstva Holandije i Maroka, rođen 1942. godine, se trenutno nalazi na izdržavanju kazne zatvora u Monmediju u Francuskoj.

A. Razlog za upućivanje predstave Sudu

8. Dana 20. novembra 1991. policija je uhapsila Geraja Tareka, Dominika Keleđiana i njegovu devojkicu u sklopu istrage o trgovini narkoticima, po nalogu g. De Larozijera, istražnog sudije Okružnog suda u Bobinjiju. Dominik Keleđian je svojevrijedno izjavio u policiji da je heroin nabavljao u Amsterdamu od izvesnog Gabija, koji mu je pomagao da drogu sakrije i da je u nekoliko navrata prošvercuje u Francusku. On je policiji naveo jedan broj telefona u Amsterdamu, na osnovu koga je policija otkrila identitet podnosioca predstave.

9. Dana 25. novembra 1991, g. Selmuni je uhapšen nakon što je policija držala pod prismotrom jedan hotel u Parizu. Kada su ga identifikovali i Dominik Keleđian i njegova devojkica, g. Selmuni je izjavio da je s Dominikom Keleđianom trgovao tekstilom. Poricao je bilo kakvu umešanost u trgovinu narkoticima.

10. G. Selmuni je zadržan u policijskom pritvoru od 20.30 časova 25. novembra do 19.00 časova 28. novembra 1991. Ispitivali su ga inspektori iz Krivično-istražnog odeljenja Sen Sen Deni (SDPJ 93) u Bobinjiju.

11. G. Selmunija su inspektori, protiv kojih je on kasnije podneo krivičnu prijavu, prvi put ispitivali od 00.40 do 01.30 časova 26. novembra 1991. Nakon što su ga vratili u ćeliju, g. Selmunija je uhvatila nesvestica. Policajci iz pritvorske jedinice su ga odveli na urgentni prijem bolnice Žan Verdije u Bondiju u 03.15 časova. U nalazu lekara pisalo je sledeće:

„Datum pregleda: 26. novembar 1991, u 03.15 časova. Pacijent se žali na fizičke povrede. Tokom pregleda utvrđeno postojanje modrica i površinskih povreda na obe ruke. Vidljive i modrice na levoj strani lica, kao i na levom hipohondrijumu. Tragovi povreda na temenu. Žali se na bolove u grudima prilikom dubokog udisaja. Neurološki nalaz uredan.“

12. Istražni sudija 26. novembra 1991. nalaže produženje pritvora za još 48 sati. G. Selmunija su ispitivali od 16.40 do 17.10, pa ponovo u 19.00, zatim od 20.00 do 20.15, i od 22.25 do 23.30. Tog istog dana g. Selmunija je pregledao dr Austin, koji je uočio sledeće:

„Modrice na levom kapku, levoj ruci i donjem delu leđa. Kosmati predeo glave bolan na dodir.“

13. 27. novembra 1991. g. Selmunija su ispitivali od 11.00 do 11.40. Nakon što ga je ponovo pregledao, dr Austin je zabeležio sledeće:

„Jako uočljiva modrica na levom kapku, levoj ruci i donjem delu leđa. Podlivi na kosmatom delu glave. Juče ništa nije jeo ... Njegova žalba prosleđena.“

14. Nakon što su ga 28. novembra 1991. ispitivali od 09.30 do 10.15, g. Selmunija je ponovo pregledao dr Austin, koji je u njegov zdravstveni karton upisao sledeće:

„Modrice na levom kapku, levoj ruci i donjem delu leđa. Podlivi na kosmatom delu glave. Trenutno bez terapije.“

15. U 11.30, 29. novembra 1991, g. Selmunija je pregledao lekar opšte prakse dr Ederi. On je g. Selmuniju na njegov zahtev izdao lekarsko uverenje u kome se navodi njegova izjava da je bio zlostavljan i u kome još stoji sledeće:

„Žali se na glavobolju. Vidljivi podlivi ispod levog i desnog oka, na levoj i desnoj ruci, leđima, grudnom delu, levom i desnom bedru i levom kolenu. Sve navedeno bolno na dodir.“

16. Istog tog dana podnosioca predstavke izvode pred istražnog sudiju, koji ga tereti za krivična dela vezana za opasne narkotike i produžava mu pritvor. Prilikom prvog pojavljivanja na sudu, istražni sudija, na sopstvenu inicijativu, nalaže dr Garnijeu, veštaku sudske medicine Apelacionog suda u Parizu, da pregleda g. Selmunija „koji tvrdi da su ga u policijskom pritvoru zlostavljali“, i još jedno lice, g. Abdelmadžida Madija, koji je uhapšen 26. novembra 1991. i optužen za isto krivično delo.

17. Dana 2. decembra 1991, podnosioca predstavke pregleda dr Niko iz zatvorske bolnice u Fleri-Merožiju. U lekarskom uverenju koje je izdato na zahtev g. Selmunija doktor je napisao sledeće:

„... velike površine pod modricama na trupu i bedrima, kao i oko očiju. Podlivi na konjunktivi. Tvrdi da slabije vidi na levo oko.“

18. Dana 7. decembra 1991, dr Garnije, sudski veštak koga je postavio istražni sudija, pregledao je podnosioca predstavke u zatvoru. G. Selmuni je doktoru izjavio sledeće:

„Zaustavili su me na ulici oko devet sati pre podne 25. novembra 1991. U tom trenutku nije bilo nikakvih problema. Odveli su me u hotel u kome sam odseo. Jedan od šest policajaca u civilu me je onda udario u levu slepoočnicu. Nakon toga su me odveli u stanicu policije u Bobinjju. Oko deset sati su me odveli na prvi sprat gde je otpilike njih osam počelo da me udara. Naterali su me da klečim. Jedan policajac me je onda podigao tako što me je vukao za kosu. Jedan drugi policajac me je sve vreme udarao po glavi predmetom koji najviše podseća na bejzbol palicu. Za to vreme, jedan drugi je nastavio da me šutira i udara u leđa. Ispitivanje je bez prekida trajalo oko jedan sat. Uveče sam tražio da me pregleda lekar. Odveli su me u bolnicu, gde su mi napravili rentgenske snimke glave i grudnog koša. Opet su me tukli sutra uveče oko devet, kada su me ponovo ispitivali sve do dva sata ujutru. Po dolasku u Fleri, pregledao me je lekar.“

19. Doktor je u svom izveštaju napisao sledeće:

- „podliv suborbitalno, širine oko 2 cm, ispod donjeg levog kapka, bledo ljubičaste boje, skoro potpuno resorbovan,
- tanak linearni ožiljak, dužine oko 1 cm, u produžetku leve obrve,
- podliv suborbitalno desno, skoro potpuno resorbovan,
- višestruke poderotine na levoj ruci (od kojih šest velikih), skoro potpuno zarasle,
- dve linearne abrazije od po 5 cm – verovatno ogrebotine – na desnoj ruci,
- lezije dubine 0.5 cm na nadlanici desne šake,
- podliv na zadnjem torakalnom delu, preko desne plećke,
- jedan podliv na desnoj strani,
- veliki podliv (10 x 5 cm) na levoj strani grudi,
- tri podliva sa leve strane,
- veliki podliv (5 x 3 cm) na prednjem delu grudi, bledo ljubičaste boje, u epigastričnoj regiji,
- podliv u desnom prehepatičnom regionu,
- podliv na levoj strani rebara, 5 cm ispod bradavice,
- podliv 5 x 3 cm na levoj strani, na aksilarnoj liniji,
- podliv na desnoj strani subklavijarno,
- podliv na desnom gluteusu,
- podliv 10 x 5 cm na levom gluteusu,
- linearni podliv 5 x 1 cm na prednjoj strani levog bedra,
- abrazija kože koja ukazuje na prethodno postojanje rane koja sada zarasta, na prednjoj strani desnog članka,

- nateklina na zadnjem delu desnog stopala, kao i abrazija kože na istom mestu,
- pet površinskih rana u zarastanju na prednjem donjem delu desne noge,
- abrazije i modri podlivi na zadnjoj strani prva dva metakarpala na levoj šaci,

Pacijent izjavljuje da je po dolasku u Fleri dobio sredstva protiv bolova i medicinsku kremu za povrede.

Na kosmatom delu glave i na levoj očnoj jabučici nema uočljivih povreda...”

20. U zaključku izveštaja veštak navodi sledeće:

„ZAKLJUČAK:

G. Selmuni tvrdi da je u policijskom pritvoru bio zlostavljan.

Pokazao je lezije na koži traumatskog porekla koje su bile nanete u vreme koje koincidira sa njegovim boravkom u policijskom pritvoru.

Povrede dobro zarastaju.“

21. Ovaj izveštaj se nalazi u prilogu istražnog spisa otvorenog u vezi podnosioca predstavke. Istražni sudija ga upućuje javnom tužiocu 11. decembra 1991.

22. Istražni sudija 8. septembra 1992. nalaže da se podnosiocu predstavke sudi pred krivičnim sudom i da se uputi u istražni zatvor.

23. Dana 17. februara 1992. javni tužilac Okružnog suda u Bobinjiju zahteva da služba Inspektorata Nacionalne policije ispita policajce koji su bili zaduženi za ispitivanje g. Selmunija.

24. Kada ga je 1. decembra 1992. u zatvoru Fleri-Meroži posetio predstavnik Inspektorata, podnosilac predstavke je potvrdio prethodne navode sledećim rečima:

„... Oko pola devet izjutra 25. novembra 1991. u blizini hotela Terminus Nord u kome sam odseo, a koji se nalazi nedaleko od železničke stanice Sever u Parizu, uhapsila su me dva ili tri policajca u civilu. Gurnuli su me uza zid i prislonili cevi dva pištolja na vrat.

Nisam se opirao hapšenju.

Podsetili ste me da sam tokom ispitivanja od 27. novembra 1991. izjavio da sam pokušao da izbegnem hapšenje. Poričem da sam to izjavio. Kao prvo, ja takvu izjavu nisam dao policajcu koji me je ispitivao, a kao drugo, potpisao sam pismenu izjavu koju nisam pročitao. Prilikom prebavljanja iz policijskog pritvora, taj policajac mi je rekao da me je naveo da

potpišem tu izjavu kako sam se opirao hapšenju i da je policija na taj način pokrivena.

Bio sam sâm kada sam uhapšen, nakon čega su me odmah odveli u moju hotelsku sobu, u kojoj je izvršen pretres u mom prisustvu. Dva policajca su već bila u sobi kada su mene doveli.

Dok su obavljali pretres, najmlađi među njima me je udario u levu slepoočnicu. Kada su obavili pretres, odveli su me u Odeljenje za narkotike u Bobinjju, u neku kancelariju na prvom ili drugom spratu.

Kada su me pretresli i oduzeli sve predmete koje sam imao kod sebe, pet policajaca je počelo da me ispituje.

Jedan od njih, koji je izgleda bio glavni, naterao me je da kleknem i počeo da me cima za kosu, dok me je drugi udarao u rebra drvenim predmetom koji je ličio na bejzbol palicu.

Onda je nastavio da me udara tim istim predmetom po glavi.

Preostala tri policajca su, takođe, aktivno učestvovala u batinjanju. Naizmenično su me udarali i gazili po stopalima.

Koliko se sećam, u policijsku stanicu Bobinji sam doveden oko deset sati uveče. Sve ovo što sam prethodno opisao nastavilo se do oko jedan po ponoći.

Nakon što je završeno prvo ispitivanje, preuzeli su me uniformisani policajci u prizemlju zgrade u kojoj sam bio pritvoren. Pošto sam osećao bolove u glavi i rebrima od batina koje sam dobio, o tome sam obavestio ove policajce, koji su me tokom noći odveli u bolnicu u blizini, ali ne znam kako se ona tačno zove. Tamo su me uputili na nekoliko pregleda i na rentgen, nakon čega su me vratili u policiju, ali ne u onu istu stanicu u kojoj sam prethodno bio.

Ovi uniformisani policajci su se prema meni pristojno ponašali.

Sledećeg jutra, pre nego što su me po drugi put ispitivali, u prostorijama Odeljenja za narkotike me je pregledao lekar, koji je na mom telu mogao da uoči tragove brutalnog ponašanja policije.

Dana 26. novembra 1991. ponovo me je ispitivalo nekoliko policajaca, tri ili četiri. Mislim da je to bilo oko deset sati pre podne. Cimali su me za kosu, udarali pesnicama i palicom.

Uveče tog istog dana, kada je na prvom spratu bilo manje ljudi, ponovo me je ispitivalo šest policajaca, koji su bili veoma brutalni. Tukli su me pendrekom i bejzbol palicom sve do jedan sat posle ponoći. Mislim da je to zlostavljanje počelo negde oko sedam sati uveče. U jednom trenutku su me naterali da izađem u jedan dugačak hodnik između kancelarija, gde je jedan od njih, za koga pretpostavljam da je bio glavni, počeo da me cima za kosu i da me tera da trčim niz hodnik, dok su me druga dvojica koja su stajala sa strane sve vreme spopitala.

Zatim su me odveli u jednu kancelariju u kojoj se nalazila neka žena i naterali me da kleknem. Cimali su me za kosu i govorili joj: 'Gledaj kako će sad neko da propeva'.

Bio sam tamo nekih desetak minuta. Ne bih mogao da vam opišem kako je ta žena izgledala, ali mi se čini da je bila mlada.

Opet su me izveli u hodnik, nakon čega je jedan od policajaca izvadio svoj penis i prišao mi govoreći: 'Hajde, sisaj ga.' Ja sam u tom trenutku bio na kolenima. Odbio sam da uradim to što je tražio i stisnuo usne, pošto je on svoj penis stavio na moja usta.

Kada sam odbio da se povinujem, on je na nagovor jednog od svojih kolega urinirao po meni.

Zatim su me odveli u jednu kancelariju, gde su mi pretili da će me ispeći ako ne progovorim. Kada sam odbio, upalili su dve let-lampe koje su crevima bile povezane za dve male boce za butan gas plave boje. Naterali su me da sednem, a zatim približili let-lampe na oko jedan metar od mojih stopala. Cipele su mi već bile skinute. Sve vreme su nastavili da me tuku. Onda su izneli neki špric i pretili da će da ga upotrebe. Kad sam to video, iscepao sam rukav na košulji i rekao „Hajde, samo probajte, kladim se da se nećete usuditi“. Kao što sam i pretpostavljao, ostalo je samo na pretnji.

Ta moja reakcija ih je još više razjarila, pa su opet nastavili da me zlostavljaju.

Onda su me ostavili na miru nekih petnaestak minuta, nakon čega mi se jedan obratio sledećim rečima: 'Vi Arapi volite da vas neko kara'. Onda su me držali i naterali da se skinem, da bi mi je jedan od njih gurnuo mali crni pendrek u anus.

Napomena: Dok ovo priča, g. Selmuni počinje da plače.

Svestan sam činjenice da sve ovo što vam pričam jeste strašno, ali to je prava istina, zaista sam bio izložen takvoj vrsti zlostavljanja.

Nakon što su me seksualno zlostavljali, ponovo su me vratili u ćeliju.

Sledećeg dana me je pregledao neki doktor, koji je mogao da vidi u kakvom sam stanju.

Rekao sam doktoru da su me policajci fizički zlostavljali. Čak sam ga i molio da im kaže da prestanu da me muče.

Svo ovo nasilje koje sam opisao dogodilo se u noći između 25. i 26. i 26. i 27. novembra 1991.

I nakon tog perioda su me sporadično udarali, sve dok nisam izveden pred istražnog sudiju.

Pre nego što su me odveli kod istražnog sudije, ti isti policajci su bili veoma ljubazni prema meni, čak su me i pitali da li želim kafu.

Kada sam potpisivao revers za preuzimanje ličnih predmeta koji su mi oduzeti, video sam da mi fali 2.800 holandskih guldena i upaljač marke 'Dipon'. O tome sam obavestio dežurnog policajca koji je po mojoj proceni bio nadležan, na šta je on prokomentarisao: 'Sranje, opet!', i sve se na tome završilo.

Na upaljaču su ugravirani inicijali A. Z.

Mogu da prepoznam šest policajaca koji su me tukli.

Mogu takođe i tačno da opišem šta je koji od njih radio.

Onaj koji je bio glavni je malo proćelav. Onaj koji je vadio penis i podvrgnuo me sodomiji uz pomoć pendreka je srednjeg rasta, četvrtast, svetle kose, starosti između 30 i 35 godina.

Čim su me izveli pred istražnog sudiju, ja sam sudiju izvestio o maltretiranju, nakon čega me je nekoliko dana kasnije pregledao lekar u zatvoru. Onog dana kada su me izveli pred sudiju, pregledao me je drugi lekar u zgradi suda u Bobinjiju.

Imam advokata već mesec dana, pa sam i njega obavestio kako su prema meni postupali dok sam bio u policijskom pritvoru.

Kada sam stigao u zatvor, svuda po mom telu su bili vidljivi tragovi maltretiranja.

Sada imam problema s očima.

Ovim podnosim prijavu protiv tih policajaca.“

25. Zapisnik razgovora sa g. Selmunijem je 2. decembra 1992. upućen javnom tužiocu u Bobinjiju i priključen spisima predmeta zavedenim pod brojem B.92.016.5118/4.

26. Presudom od 7. decembra 1992, Trinaesto odeljenje Krivičnog suda u Bobinjiju osudilo je podnosioca predstavke na petnaest godina zatvora i trajno udaljenje s francuske teritorije. U parničnom postupku koji je protiv njega pokrenula carina, sud je naložio da g. Selmuni i ostali optuženi u istom predmetu plate kaznu u ukupnom iznosu od 24 miliona francuskih franaka. Presudom od 16. septembra 1993, Apelacioni sud u Parizu mu smanjuje kaznu na 13 godina zatvora i potvrđuje ostatak presude. Kasacioni sud odbija žalbu g. Selmunija 27. juna 1994.

27. Sve vreme dok je bio u istražnom zatvoru i pritvoru, g. Selmuni je lečen u obližnjoj bolnici „Otel-Dju“.

B. Istražni postupak

28. Podnosilac predstavke je 1. februara 1993. podneo uz krivičnu prijavu istražnom sudiji Okružnog suda u Bobinjiju zajedno sa zahtevom

da kao privatno lice učestvuje u postupku „zbog nanošenja telesnih povreda usled kojih je više od osam dana bio nesposoban za rad, batinjanja i udaranja tvrdim predmetom (bejzbol palicom), protivprirodnog bluda, nanošenja telesnih povreda koje su za rezultat imale trajno telesno oštećenje (gubitak vida na jednom oku) i silovanje u kome su saučestvovala dva ili više lica, a sva ta krivična dela su bila počinjena između 25. i 29. novembra 1991. od strane službenih lica tokom vršenja dužnosti.“

29. Dana 22. februara 1993. u predmetu zavedenim pod brojem B.92.016.5118/4, javni tužilac Bobinjija nalaže pokretanje istrage u vezi krivične prijave koju je podneo g. Selmuni i krivične prijave sličnih navoda koju je podneo g. Madi, suoptuženi u istom predmetu, a za krivična dela nanošenja telesnih povreda od strane nepoznatih počinitelaca prema licu koje nije moglo da se brani, i optužuje nepoznate počinioce za protivprirodni blud. Prijava koju je podnosilac predstavke podneo 1. februara 1993. primljena je 15. marta 1993. i zavedena pod novim brojem B. 93.074.6000/9.

30. Dana 27. aprila 1993, gđa Mari, istražni sudija Okružnog suda u Bobinjiju kojoj je predmet dodeljen, nalaže direktoru Inspektorata Nacionalne policije da odgovori na ove navode do 15. juna 1993.

31. Na zahtev gđe Mari, dr Garnije ponovo pregleda g. Selmunija 9. juna 1993. U izveštaju koji je podneo 21. juna 1993, on navodi sledeće:

„Kada sam prvi put pregledao g. Selmunija, on je izjavio da su ga tukli dok je bio u policijskom pritvoru. Danas mi je rekao da tom prilikom nije pomenuo seksualno zlostavljanje zato što ga je bilo sramota.

Pregledom sfinktera pacijenta nije utvrđeno postojanje lezija koje bi mogle potvrditi ili opovrgnuti njegove tvrdnje, uglavnom zbog činjenice da je od tog navodnog čina proteklo dosta vremena.

Druge somatske lezije čije se postojanje pominje u prethodnom lekarskom uverenju zarastaju dobro i bez komplikacija.

Što se tiče navoda o seksualnom zlostavljanju, s obzirom da nema funkcionalnih smetnji i uočljivih znakova povreda, ne može se naložiti poštedita po osnovu totalne nesposobnosti za rad (ITTP) kao direktna posledica navedenih dela.

TOTALNA NESPOSOBNOST ZA RAD

Lezije čije je postojanje navedeno u prvom lekarskom uverenju, a koje su uočene i kada sam radio na pripremi svog prvog nalaza u svojstvu veštaka, jesu traumatskog porekla, ali bez ozbiljnih posledica (podliva ili modrica), zbog kojih se propisuje ITTP u trajanju od pet dana.

ZAKLJUČAK

G. Selmuni navodi da je bio žrtva seksualnog zlostavljanja i batinjanja dok je bio u policijskom pritvoru.

Zbog traumatskih lezija propisuje mu se ITTP u trajanju od pet dana. Pacijent navodi da mu je vid na levom oku oslabio. Potreban nalaz oftalmologa radi utvrđivanja uzročno-posledičnog odnosa s navedenim delima.

Što se tiče seksualnog zlostavljanja, u odsustvu vidljivih tragova povreda i funkcionalnih posledica, nema potrebe da se propisuje ITTP.“

32. Istražni sudija 15. juna 1993. nalaže spajanje krivičnih prijava koje se odnose na ista krivična dela, i one se objedinjene zavode pod brojem B.92.016.5118/4.

33. Istražni sudija uzima izjavu od podnosioca predstavke 14. maja 1993. Nalaže veštačenje 9. juna, a 15. septembra 1993. stranama u postupku daje na uvid mišljenje lekara-veštaka.

34. Dana 7. jula 1993. podnosilac predstavke dostavlja istražnom sudiji kopije lekarskih uverenja izdatih 29. novembra i 2. decembra 1991, uz ponavljanje navoda iz krivične prijave.

35. U pismu upućenom 3. septembra 1993. predsedniku Desetog odeljenja Apelacionog suda u Parizu, koje je odlučivalo po žalbi podnosioca predstavke na presudu zbog stavljanja u promet opojnih droga, g. Selmuni navodi da su ga silovali tako što su mu u anus ugurali bejzbol palicu i da je jedan policajac po njemu urinirao. Takođe je naveo da je pre upućivanja ovog pisma izvestio predsednika Trinaestog odeljenja Krivičnog suda u Bobinjiju o zlostavljanju kojem je bio izložen dok je bio u policijskom pritvoru.

36. Dopisom od 8. oktobra 1993, istražni sudija podvlači da je 27. aprila 1993. naložila Inspektoratu policije da do 15. juna 1993. odgovori na navode iz krivičnih prijava, što nije učinjeno, i ponovo traži da se taj izveštaj dostavi. Naložila je, takođe, da se zapečati sva medicinska dokumentacija o g. Selmuniji u zatvorskoj bolnici Fresne i bolnicama Fleri-Meroži i Otel-Dju.

37. Dana 2. decembra 1993, po prijemu dokaza koji je Inspektorat policije pribavio po njenom nalogu, istražni sudija 6. decembra 1993. ponovo uzima iskaze od podnosioca prijave. Podnosiocu predstavke 26. januara 1994. dodeljen je advokat po službenoj dužnosti po osnovu važećeg sistema o pružanju pravne pomoći. U pismima od 23. juna i 27. oktobra 1994, branilac izveštava podnosioca predstavke da ima teškoća u dobijanju dozvole da ga poseti.

38. Podnosioci prijave su ponovo dali iskaz 10. februara 1994, kada je od njih traženo da identifikuju policajce za koje navode da su ih zlostavljali. G. Selmuni je među deset policajaca koji su stajali u redu

prepoznao četiri, čija su imena Žan-Bernar Erve, Kristof Stebler, Bruno Gotije i Patris Iro.

39. Istražni sudija 1. marta 1994. upućuje predmet javnom tužiocu, kako bi podigao optužnicu protiv četvorice policajaca koje su podnosioci prijave identifikovali kao počinioc.

40. Javni tužilac u Bobinjiju upućuje predmet glavnom javnom tužiocu u Parizu, koji ga, sa svoje strane, šalje Kasacionom sudu.

41. Kasacioni sud presudom od 27. aprila 1994. odlučuje da se, u interesu sprovođenja pravde, nadležnost u ovom predmetu prebaci s istražnog sudije u Bobinjiju na sudiju Okružnog suda u Versaju. Javni tužilac ovog suda 21. juna 1994. ponovo pokreće istragu (predmet se zavodi pod brojem V.94.172.0178/3) o sledećim krivičnim delima:

„Fizički napad od strane službenih lica koji je za posledicu imao gubitak radnih sposobnosti u trajanju od najmanje osam dana i seksualno zlostavljanje od strane više počinitelaca ili saučelnika; istraga će se voditi protiv svakog lica za koga se u istrazi utvrdi da je u izvršenju ovih krivičnih dela učestvovalo“.

42. Dana 22. juna 1994. predmet se dodeljuje gđi Fransoaz Karlije-Prižen, potpredsedniku Okružnog suda u Versaju, po osnovu preispitivanja celokupnog postupka.

43. Dana 8. avgusta 1994. istražni sudija zahteva da joj se dostavi medicinska dokumentacija g. Selmunija, koju je po njenom nalogu zapečatio Inspektorat Nacionalne policije. Zapečaćena dokumentacija joj se dostavlja 12. aprila 1995.

44. G. Selmuni se 19. septembra 1995. podvrgava operaciji na levom oku u bolnici Otel-Dju.

45. Istražni sudija 22. septembra 1995. nalaže specijalisti oftalmologu, dr Bijaru, da pregleda g. Selmunija.

46. Veštaku je 5. januara 1996. produžen rok za dostavljanje izveštaja, koji on konačno podnosi 18. januara 1996, u kome se navodi sledeće:

„1. G. Selmuni slabije vidi nakon operacije u septembru 1995. Ne može se sa izvesnošću utvrditi da je do pogoršanja vida došlo u periodu od 25. novembra 1991. do kraja septembra 1995.“

2. Fizički napadi na koje se on žalio, tj. nanošenje udaraca u predelu leve periorbitalne regije na licu, mogli su prouzrokovati povrede oka, ali osim subjektivnih simptoma metamorfopsije, pa čak i smanjenja vida, i izolovanog problema na epiretinalnoj membrani, na oku, posebno u pre-

delu anteriorne komore, nisu utvrđene vidljivi tragovi povreda, niti je moguće ustanoviti bilo kakav trag krvarenja na retini kao posledicu nanošenja udaraca na koje se pacijent žali, ili uspostaviti vezu između ta dva događaja. Utvrđene su, međutim, degenerativne promene usled konstitucionalne disfunkcije (kratkovidost na oba oka).“

47. G. Selmuni je nalaz dobio 6. februara 1996, kojom prilikom je dao i svoj iskaz. Ostao je pri tvrdnjama koje je izrekao na račun četiri policajca koje je prepoznao i čija je imena naveo. Dana 7. marta 1996. uzet je iskaz i od drugog podnosioca prijave, g. Madija, koji je kao počinioca naveo i petog policajca g. Aleksisa Leklerka.

48. Dopisom od 2. maja 1996. istražni sudija nalaže direktoru Krivično-istražnog odeljenja policije („CID“) da dostavi imena i adrese policajaca protiv kojih su podnete krivične prijave, na koji on odgovara 23. maja 1996.

49. Istražni sudija 21. oktobra 1996. zvaničnim dopisom obaveštava pet policajaca čija je imena naveo podnosilac predstavke da se protiv njih pokreće krivična istraga.

50. Pet policajaca na koje su se zvanično žalili g. Selmuni i g. Madi, odnosno g. Erve, g. Stebler, g. Gotje, g. Leklerk i g. Iro, su dali pojedinačne iskaze prilikom prvog pojavljivanja kod istražnog sudije 10, 24. i 31. januara, 28. februara i 7. marta 1997. Protiv njih je pokrenuta istraga za fizički napad izvršen od strane službenih lica s posledicom potpune onesposobljenosti za rad u trajanju od najmanje osam dana. Protiv policajaca Ervea, Steblera, Gotjea i Iroa je pokrenuta i istraga za seksualno zlostavljanje izvršenog od strane jednog ili više počinitelaca ili saučesnika.

51. Pošto su svi policajci odbacili navode i tvrdili da se g. Selmuni opirao hapšenju, istražni sudija 24. aprila 1998. nalaže veštaku dr Garnijeu da na osnovu celokupne medicinske dokumentacije g. Selmunija dâ mišljenje o tome da li su povrede koje su nastale mogle biti rezultat opiranja prilikom hapšenja oko pola devet ujutru 25. novembra 1991, i da li one potkrepljuju navode podnosioca predstavke.

52. Istog tog dana podnosilac predstavke predlaže izvođenje više istražnih radnji, uključujući i suočavanje policajaca sa svedocima, dodatna medicinska veštačenja radi utvrđivanja stepena telesnih oštećenja i zahteva da sudija izvrši inspekciju mesta na kome su ga držali dok je bio u policijskom pritvoru. Istražni sudija dopisom od 7. maja 1998. ovaj predlog odbija, s obrazloženjem da su neki od tih zahteva već delimično ispunjeni.

53. Suočavanje podnosioca predstavke i četiri policajca obavljeno je 4. juna 1998. On je za svakog od njih pojedinačno naveo kakvu su ulogu imali u njegovom zlostavljanju u pritvoru.

54. Dr Garnije svoj izveštaj dostavlja 3. jula 1998. Veštak je u zaključku naveo sledeće:

„Uvidom u medicinsku dokumentaciju, može se zaključiti da nalazi lekara ukazuju na povećanje tragova povreda na telu pacijenta tokom boravka u policijskom pritvoru.

Veći broj tih povreda mogao je nastati kao rezultat 'opiranja' prilikom hapšenja pacijenta oko pola devet izjutra 25. novembra 1991, kako su to opisali policajci CIDA.

Povrede, a naročito one na donjim ekstremitetima i gluteusima, koje nisu utvrđene prilikom prvog pregleda, su svakako nanete posle hapšenja i potvrđuju navode pacijenta.

Što se tiče pacijentovih navoda o sodomiji, negativni rezultati pregleda obavljenog 9. juna 1993, odnosno godinu i šest meseci nakon navedenog događaja, ne mogu se uzeti niti kao potvrda, niti kao poricanje da se to zaista i dogodilo.“

55. Dana 25. avgusta 1998, istražni sudija obaveštava g. Selmunija da je istraga okončana. Predmet se upućuje javnom tužiocu 15. septembra 1998.

56. Javni tužilac 19. oktobra 1998. dopisom izveštava istražnog sudiju o daljem toku postupka, u kome, između ostalog, navodi sledeće:

„... činjenica da policajci poriču navode nije potkrepljena nalazima istrage, kao ni njihova tvrdnja da je došlo do 'koškanja' tokom hapšenja i pružanja aktivnog otpora tokom ispitivanja.

Odsustvo bilo kakvih nedoslednosti u izjavama Ahmeda Selmunija i Abdelmadžida Madija opravdava potrebu da se one uzmu u obzir. Sem toga, te izjave su potkrepljene medicinskom dokumentacijom, što sve predstavlja značajan dokaz protiv petorice službenih lica u pogledu navoda koje treba da preispita Sud...“

57. Istražni sudija 21. oktobra 1998. nalaže da se policajcima sudi pred Krivičnim sudom u Versaju. U pogledu tvrdnji g. Selmunija, istražni sudija za četvoricu policajaca nalaže suđenje po optužnici za nanošenje telesnih povreda koje su za posledicu imale potpunu onesosobljenost za rad u trajanju od najmanje osam dana i prinudu na bludne radnje počinjene kolektivno, uz primenu sile.

58. Suđenje u Krivičnom sudu u Versaju održano je 5. februara 1999. Podnosilac predstave je izjavio prigovor na nadležnost suda, zhtevajući da se predmet ustupi Okružnom sudu. Takođe, tražio je prekvalifikaciju krivičnog delo seksualnog zlostavljanja u silovanje. U pogledu nanošenja telesnih povreda, tražio je da se u optužnicu unese da su one za rezultat imale trajno telesno oštećenje, to jest, slabljenje vida, kao rezultat povreda koje su nanela službena lica, i konačno, da se zlostavljanje kojem je bio izložen prekvalifikuje u mučenje pre ili tokom izvršenja drugog krivičnog dela. Sud je ovaj prigovor priključio onom delu postupka u kome će se odlučivati u meritumu. Na suđenju je javni tužilac za policajca Ervea zatražio kaznu zatvora od četiri godine, i kaznu zatvora od tri godine za policajce Steblera, Iroa i Gotjea. Krivični sud je izricanje presude zakazao za 25. mart 1999.

59. U presudi od 25. marta 1999. Krivični sud u Versaju odbacio je prigovor g. Selmunija o nadležnosti, sa sledećim obrazloženjem:

(a) u pogledu zahteva za prekvalifikaciju seksualnog zlostavljanja u silovanje:

„... Sud mora da zaključi da ni medicinska dokumentacija, ni izveštaj veštaka ne potkrepljuju tvrdnje o analnoj penetraciji. Sem toga, g. Selmuni nije bio u stanju da identifikuje policajca koji ga je navodno silovao. Shodno tome, ovo krivično delo se ne može kvalifikovati kao silovanje.“

(b) u pogledu zahteva da se nanošenje telesnih povreda prekvalifikuje u nanošenje telesnih povreda s trajnim telesnim oštećenjem:

„... Sud uočava da se na osnovu izveštaja veštaka dr Biara ne može uspostaviti uzročno-posledična veza između slabljenja vida g. Selmunija i udaraca koji su mu naneti. Shodno tome, ovaj njegov prigovor ne može biti prihvaćen.“

(c) u pogledu zahteva za prekvalifikaciju zlostavljanja u mučenje kome je bio izložen pre ili tokom izvršenja drugog krivičnog dela:

„Bez obzira na činjenicu da ova krivična dela nisu bila klasifikovana na taj način u Krivičnom zakoniku koji je bio važeći u tom periodu, u ovom konkretnom slučaju, nasilje primenjeno prema Ahmedu Selmuniju, za koje on predlaže kvalifikaciju mučenja ili varvarskog čina, nije izvršeno pre ili tokom izvršenja nekog drugog krivičnog dela.“

Shodno tome, Sud smatra da se predmetni akti ne mogu kvalifikovati kao krivična dela...“

60. U odlučivanju o krivici policajaca, sud uočava da su mu predočena „dva potpuno kontradiktorna argumenta“, pa, shodno tome, odlučuje da preispita niz objašnjenja koja su ponudili policajci. Pod pretpostavkom „da je utvrđeno ... da su povrede (podnosiocu predstavke) nanete tokom boravka u pritvoru, ili neposredno pre ili posle tog vremena“, sud smatra da pokušaj opiranja hapšenju ne može biti dovoljan razlog da se objasni obim utvrđenih povreda; da nedoslednosti u navodima privatnih lica, ako ih je i bilo, nisu od odlučujućeg značaja i da su privatna lica „sve u svemu bila dosledna u svojim iskazima o navedenim događajima i vremenu njihovog dešavanja.“ Isto tako, sud uočava da i u slučajevima kada postoje čvrsti dokazi, „svaki policajac zna da priznanje ima veću težinu i da se to u kasnijoj fazi postupka veoma teško može opovrgnuti“. Sud dalje smatra da „(ima) dovoljno dokaza za pobijanje tvrdnji da su se privatna lica dogovarala prilikom podnošenja krivičnih prijava protiv policajaca“.

61. Krivični sud u Versaju utvrđuje da su „dokazi prikupljeni tokom istrage i prezentovani na suđenju ukazali da su se navedeni događaji zaista i dogodili onako kako su ih opisale žrtve“ i potvrđuje da su policajci krivi za navode iz optužnice. Sud takođe smatra da je u obavezi „da krivični zakon primeni tako da to bude za primer drugima“, i policajce Iroa, Gotjea i Steblera osuđuje na izdržavanje kazne zatvora u trajanju od tri godine. U pogledu četvrtog policajca, Sud utvrđuje sledeće:

„... u svojstvu glavnog inspektora kome su ostali policajci bili podređeni, Bernar Erve jeste bio odgovoran za metode primenjene tokom istražnih radnji koje su bile pod njegovom kontrolom i kojima je on upravljao. Sem toga, on je takođe direktno učestvovao u napadu na telesni integritet žrtava, pošto ih je cimao za kosu. Obe žrtve su ga bez ikakvog dvoumljenja prepoznale kao odgovorno lice.

Sud stoga smatra da se Bernar Erve mora strožije kazniti zbog onoga što je učinio, pa ga osuđuje na izdržavanje kazne zatvora u trajanju od četiri godine.

Pošto se g. Erve i dalje nalazi na odgovornom položaju, potrebno je, zarad poruke javnosti, da se odmah pristupi izvršenju kazne. Sud ovim izdaje nalog za hapšenje Bernara Ervea.“

62. Krivični sud u Versaju usvaja predlog g. Selmunija da učestvuje kao strana u postupku. Sud je, takođe, zabeležio da on nije naznačio iznos naknade štete koju je pretrpeo i da zadržava pravo da pokrene i parnični postupak.

63. Policajci su ulažili žalbu na presudu.

64. U presudi od 8. aprila 1999. Apelacioni sud u Versaju odbacuje zahtev za puštanje na slobodu g. Ervea, sa sledećim obrazloženjem:

„... radi se o izuzetno teškim krivičnim delima, za koja je optuženi, kao odgovorno lice na višem položaju u policiji, čiji je osnovni zadatak da se stara o sprovođenju zakona u Republici (Francuskoj), osuđen prvo-stepenom sudskom presudom, što je za rezultat imalo ozbiljne i trajne predrasude u pogledu sistema zaštite javnog reda...“

65. Presudom od 1. jula 1999, a nakon rasprava održanih 20. i 21. maja 1999, g. Erve biva oslobođen, a Apelacioni sud u Versaju, zbog nedostatka dokaza, oslobađa policajce krivice za bludne radnje, ali potvrđuje njihovu krivicu „za napad i nanošenje telesnih povreda, uz pretnju upotrebe oružja, od strane službenih lica na dužnosti bez legitimnog opravdanja, što je u slučaju g. Selmunija za posledicu imalo potpunu onesposobljenost za rad u trajanju od najviše osam dana, a u slučaju g. Madija u trajanju od najmanje osam dana“. G. Erveu je kazna skraćena na 18 meseci, od kojih 15 meseci uslovno. Policajci Gotje i Stebler su dobili uslovnu kaznu zatvora u trajanju od 15 meseci, a policajac Iro uslovnu kaznu zatvora u trajanju od 12 meseci. Apelacioni sud je u obrazloženju presude između ostalog naveo i sledeće:

„O krivici

Napad na telesni integritet

Apsolutno gledajući, iskaz policajca, a naročito ako se on nalazi na odgovornom položaju, ima veći kredibilitet od iskaza preprodavca narkotika. Ova premisa, međutim, gubi na snazi, pa čak postaje i obesmišljena kada su tvrdnje kriminalaca potkrepljene eksternim dokazima, kao što su lekarski nalazi. Sumnja se čak još više pojačava kada policajci tokom postupka menjaju iskaze i nude različita objašnjenja za ono što se dogodilo, tako da se presumpcija u korist policajaca gubi, ukoliko se, kao u ovom konkretnom slučaju, utvrdi da iskazi policajaca nisu istiniti.

U pogledu medicinske dokumentacije

Optužbe žrtava su nesumnjivo potkrepljene nedvosmislenom medicinskom dokumentacijom. U prvom slučaju, kod Selmunija, sudski veštak, profesor Garnije u svom nalazu od 5. maja 1998, utvrđuje da je tokom svih lekarskih pregleda kojima je pacijent bio podvrgnut dok je bio u policijskom pritvoru utvrđeno postojanje lezija traumatskog porekla na levoj ruci, u predelu leve orbitalne regije, kosmatog dela glave i leđa. Pregledom od 29. novembra 1991, utvrđeno je postojanje dodanih lezija na donjim ekstremitetima. Veštak dodaje da je tokom pregleda koji je on lično obavio 7. decembra 1991. uočio postojanje prethodno opisanih lezija, kao i novih, na gluteusima i levom nožnom članku.

Obim povreda na telu g. Selmunija je progresivno rastao tokom neprekidnog boravka u policijskom pritvoru.

Modrica na levom kapku, tanki linerani ožiljak dužine 1 cm u produžetku leve obrve i hematomi levo i desno suborbitalno, koje je 29. novembra 1991. uočio dr Ederi, a nakon čega ih je u svom nalazu od 2. decembra 1991. dr Niko opisao kao hematome „oko očiju“, odgovaraju udarcima koje je opisao Selmuni.

Razni podlivi uočeni na grudnom košu, na levoj i desnoj strani tela i u abdominalnoj regiji odgovaraju opisu udaraca koji je Selmuni naveo u svojoj izjavi od 7. decembra 1991.

Bol u predelu kosmatog dela glave i glavobolje koje u svojim nalazima navode i dr Austin i dr Ederi se, takođe, mogu uzeti kao potvrda Selmunijevih iskaza, u kojima on navodi da su ga cimali za kosu i udarali po glavi predmetom koji liči na bejzbol palicu.

Podlivi na gluteusima i bedrima mogli su jedino biti prouzrokovani udarcima tupim predmetom. Isto tako, lezije uočljive na nogama, člancima i stopalima odgovaraju Selmunijevim pritužbama da su ga tukli i gazili po nogama.

Iz svega prethodno izrečenog sledi da objektivno nanete povrede, čije je postojanje utvrđeno u nekoliko sukcesivnih lekarskih pregleda, odgovaraju opisu udaraca koji je dao Selmuni.

Što se tiče Madija, lekarska uverenja i mišljenja lekara-veštaka potvrđuju realnost i intenzitet udaraca koje je pretrpeo. Sem toga, kako je i pojasnio veštak, vremenski period koji je protekao od pojavljivanja objektivnih povreda i događaja o kojima se radi čvrsto ukazuju da se radi o nanošenju lakih telesnih povreda u kontinuitetu.

Abrazije na kosmatom delu glave su apsolutno konzistentne sa njegovom tvrdnjom da su ga u mnogo navrata udarali po glavi tupim predmetom.

Veliki podliv kvadratnog oblika na desnom bedru i tri podliva na levom bedru tačno odgovaraju udarcima tupim predmetom, onako kako ih je podnosilac žalbe opisao.

Iskazi optuženih

Objašnjenja koja su optuženi ponudili u pogledu porekla povreda zvuče potpuno neuverljivo. Sem toga, i po ovom i po drugim pitanjima njihove se izjave razlikuju. Primera radi, Žan-Bernar Erve je prvobitno izjavio da je on bio pozvan kao pojačanje prilikom Selmunijevog hapšenja (D57), da bi kasnije tvrdio da se uopšte nije nalazio na ulici prilikom hapšenja, već u hotelu.

Optuženi tvrde da su sve optužbe protiv njih rezultat zajednički isplanirane kampanje. Ovde se mora napomenuti da nigde tokom sedmogodišnje istrage tužilaštva i suda nije utvrđeno ništa što bi tu njihovu tvrdnju potkrepilo. Interesi podnosilaca krivičnih prijava se međusobno značajno razlikuju. Što se tiče sukcesivnih opisa zlostavljanja za koja tvrde

da su preživeli, nema ničega što bi ukazivalo da su njihovi iskazi unapred smišljeni. Osim toga, g. Selmuni, u postupku za trgovinu narkoticima, skoro da uopšte nije imao pomoć advokata.

Nije bez značaja primetiti da Madi i Selmuni nisu nikada ranije bili u policijskom pritvoru, pa se nisu ni mogli oslanjati na neko prethodno iskustvo u pokušaju da celu priču isfabrikuju.

To što je Selmuni uhapšen u blizini hotela u kome je odseo, čak i da jeste bilo nečega što bi se moglo podvesti pod opiranje hapšenju, nije dovoljno da objasni uzrok nastanka teških povreda, niti činjenicu da je takvih povreda bivalo sve više, što se potvrđuje i fotografijama u njegovom dosijeu, posebno što odmah nakon toga, dotični policajci nisu uneli u zapisnik da se na njima ili na Selmuniju uočavaju bilo kakvi tragovi koji bi zahtevali podvrgavanje detaljnom lekarskom pregledu, a što bi bilo u njihovom najboljem interesu.

Što se tiče Madija, navodi policajaca da se on sam povredio tako što je glavom udario u zid i orman ne uklapaju se u nalaze medicinskih veštaka.

Sudski veštak je zabeležio da bi, u slučaju da su povrede nastale na taj način, bilo normalno za očekivati da se u vreme događanja uoče nesumnjive povrede, pa čak i rane koje krvare, što ovde nije bio slučaj.

Kad se svi ti faktori uzmu u obzir, sud zaključuje da su optuženi izmislili da je navodno pružan otpor pri hapšenju, kako bi opravdali postojanje i lokaciju ozbiljnih povreda – hematoma i lezija – koje su utvrđene kod pritvorenika.

Pouzdanost policijskih izveštaja

Policajci iz odeljenja SDPJ 93, a posebno Žan-Bernar Erve, priznali su na sudu da je u nekoliko službenih beleški sačinjenih dok su Selmuni i Madi bili u policijskom pritvoru bilo netačnih podataka, kako u pogledu vremena kada su sačinjene, tako i u pogledu identiteta službenog lica koje ih je sačinilo. Nijedno ubedljivo logično objašnjenje nije moglo biti ponuđeno sudu za takvo nešto. Primera radi, Iro je sačinio belešku (D114) o pretresu koji je obavio u Goneseu od 17.30 do 18.55 časova dana 26. novembra, da bi u drugoj službenoj beleški (D158) on lično notirao da se Madi opirao hapšenju u 18.45, a u svom iskazu na sudu je tvrdio da je morao da interveniše da ga umiri.

Potpuno odsustvo pouzdanosti beleški koje su sačinili inspektori je veoma ozbiljna pojava, s obzirom da se funkcionisanje čitavog sistema krivičnog pravosuđa zasniva se na pouzdanosti izveštaja odgovornih lica u policiji i njihovih pomoćnika.

U svetlu svega prethodnog, brutalnost koja se stavlja na teret optuženima je očigledna, tako da je prvostepeni sud potpuno ispravno zaključio da su optuženi u postupku isključivo pokušavali da prikriju istinu o sopstvenom ponašanju.

(...)

O kazni

Krivična dela za koja se optuženi terete spadaju u kategoriju veoma teških krivičnih dela, što isključuje mogućnost traženja oprosta po osnovu Zakona o amnestiji od 3. avgusta 1995. Ova se krivična dela imaju smatrati kao primeri posebno ponižavajućeg postupanja. S obzirom da su počinioci odgovorna lica u policiji zadužena za sprovođenje zakona u Republici Francuskoj, oni moraju biti oštro kažnjeni pošto se takvo ponašanje ne može opravdati, bez obzira na činjenicu sa kakvim kriminalcima imaju posla i u kojoj meri oni mogu biti korumpirani i opasni.

Ozbiljnost optužbi se ne može vezivati za pitanje šta bi bilo da su oni optuženi i za seksualno zlostavljanje. Isto tako, ne stiče se utisak da su (optužbe) za ta krivična dela rezultat zajedničkog smišljenog plana. S obzirom na udeo koji je svaki od njih imao u izvršenju krivičnih dela i činjenicu da niko od njih nije prethodno krivično kažnjavao, a nakon uvida u njihove personalne dosjee, Sud je mišljenja da dužinu trajanja prvobitno izrečenih kazni treba značajno skratiti, kao što je i naznačeno u dispozitivu presude, a da se nadležnima u policiji ostavi diskreciono pravo odlučivanja o tome da li će protiv okrivljenih pokrenuti i disciplinski postupak. Sve zatvorske kazne su uslovne, osim u slučaju policajca Ervea, gde je zatvorska kazna delimično uslovna, zato što je njegova odgovornost bila objektivno veća, s obzirom da je on bio odgovorno službeno lice...“

POSTUPAK PRED KOMISIJOM

66. G. Selmuni se Komisiji obratio 28. decembra 1992. podnošenjem predstavke u kojoj se poziva na kršenje člana 3 i člana 6, stav 1 Konvencije.

67. Komisija je predstavku (br. 25803/94) proglasila prihvatljivom 25. novembra 1996. U izveštaju od 11. decembra 1997 (po osnovu prvobitnog člana 31 Konvencije), Komisija jednoglasno zaključuje da je došlo do povrede člana 3 i člana 6, stav 1 Konvencije. Integralni tekst mišljenja Komisije dat je u Aneksu ove presude.⁵

ZAVRŠNI PODNESCI SUDU

68. U svom odgovoru na predstavku, Država moli Sud da notira, u vezi pritužbe po osnovu člana 3 Konvencije, da podnosilac predstavke nije iscrpeo sve domaće pravne lekove i, alternativno, da se krivična dela za koja se policajci terete, ne mogu kvalifikovati kao mučenje. Država,

---

⁵ *Komentar Sekretarijata:* Iz praktičnih razloga aneks će postati sastavni deo ove presude tek kada njena konačna verzija bude publikovana (u službenom zborniku odabranih presuda i odluka Suda), ali se kopija aneksa u međuvremenu može dobiti u Sekretarijatu Suda.

takođe, prihvata da je ukupna dužina trajanja postupka bila prekomerna u svetlu člana 6, stav 1 Konvencije.

69. Podnosilac predstavke je zatražio od Suda da potvrdi da jeste bilo povrede člana 3 i člana 6 (st. 1) Konvencije i da mu dodeli pravičnu nadoknadu shodno članu 41.

PRAVO

I. NAVODNE POVREDE ČLANA 3 KONVENCIJE

70. Podnosilac predstavke u svojoj žalbi navodi da postupanje kome je bio izložen tokom boravka u policijskom pritvoru predstavlja povredu člana 3 Konvencije, u kome stoji:

„Niko ne sme biti podvrgnut mučenju ili nečovečnom ili ponižavajućem postupanju ili kažnjavanju.“

A. Prethodni prigovori Države

71. Osnovni argumenti Države, koji su istovetni onima koji su predstavljeni Komisiji, svode se na sledeće: Sud ne može da razmatra pritužbe po osnovu člana 3 u ovom predmetu zato što podnosilac predstavke nije iscrpeo sve domaće pravne lekove. Država navodi da zahtev podnosioca predstavke da učestvuje u krivičnom postupku protiv navedenih policajaca kao privatno lice predstavlja redovan pravni lek koji je dovoljan da se postigne zadovoljenje za navodno pretrpljenu štetu. Mora se uzeti u obzir, smatra dalje Država, da je od poslednjeg mišljenja Komisije od 25. novembra 1995. došlo do značajnih pomaka u prethodno pomenutom postupku. Stav je Države, shodno tome, da ne postoje „posebne okolnosti“ u ovom predmetu po osnovu kojih bi institucije Konvencije podnosioca predstavke mogle osloboditi obaveze da prethodno iscrpe sve domaće pravne lekove (vidi presudu u predmetu *Akdivar i drugi protiv Turske* od 16. septembra 1996, *Reports of Judgments and Decisions* 1996-IV). Država dalje navodi da se ne može optužiti da je bila „skroz pasivna“, s obzirom da je pokrenut postupak na inicijativu javnog tužilaštva u Bobinjiju i da je to tužilaštvo 22. februara 1993. naložilo pokretanje istrage. Država, takođe, smatra da, iako se može reći da postupak nije tekao ujednačeno, s obzirom da su se periodi naglašene revnosti smenjivali s onima koji se mogu opisati kao odsustvo aktivnosti, navedenim policajcima jeste ipak suđeno pred Krivičnim sudom u Versaju. Država ističe da bi, da su policajci osuđeni, podnosilac predstavke mogao da u parničnom

postupku zatraži naknadu štete koju je pretrpeo. U tom smislu, njegov zahtev da se uključi kao strana u krivičnom postupku ne bi se mogao smatrati „nedelotvornim“, u onom značenju koje mu pridaje sudska praksa po osnovu Konvencije.

Država dalje smatra da se ovaj predmet razlikuje od predmeta *Mitap i Muftuoglu protiv Turske*, na koji se pozvala Komisija prilikom donošenja odluke o prihvatljivosti (predstavke br. 15530/89 i 15531/89, odluka od 10. oktobra 1991, *Decisions and Reports* (DR) 72, str. 169) i predmeta *Tomazi protiv Francuske* (predstavka br. 12850/87, odluka od 13. marta 1990, DR 64, strana 128) i *Ringejzen protiv Austrije* (presuda od 16. jula 1971, Serija A br. 13), gde je utvrđeno da su poslednji domaći pravni lekovi iskorišćeni ubrzo nakon podnošenja predstavke, pre nego što je Komisija odlučivala o prihvatljivosti. Ne samo da se u ovom slučaju Komisija nije pridržavala prethodne sudske prakse, već se u predmetu *Mitap i Muftuoglu* radilo o dužini trajanja postupka, a ne o navodnoj povredi člana 3.

Država smatra da preterano dugo trajanje postupka za utvrđivanje opravdanosti pritužbi podnosioca predstavke ne može sama po sebi (*ipso facto*) dovesti do nalaza da domaći pravni lek nije bio delotvoran. Isto tako, u predmetnom slučaju se mora posvetiti dužna pažnja činjenici da su navedeni policajci zbog učinjenog bili u postupku utvrđivanja njihove odgovornosti pred domaćim krivičnim sudovima, usled čega je predstavka upućena ovom Sudu preuranjena.

72. Podnosilac predstavke u svom odgovoru tvrdi da je ispunio obavezu prethodnog iscrpljivanja svih domaćih pravnih lekova. On izjavljuje da je na kraju razgovora s predstavnikom Inspektorata Nacionalne policije 1. decembra 1992. tog policajca obavestio da podnosi krivičnu prijavu. Izjavio je, takođe, da je zbog toga što javni tužilac Okružnog suda u Bobinjiju nije preduzeo ništa, on lično podneo krivičnu prijavu istražnom sudiji dana 1. februara 1993, uz zahtev da kao privatno lice bude uključen u krivični postupak. Njegova krivična prijava i zahtev su primljeni 15. marta 1993. Podnosilac predstavke tvrdi da od tog trenutka pa nadalje nije imao nikakvih procesnih mogućnosti da postupak ubrza. On se pozvao na predmet *Aksoj protiv Turske* (presuda od 18. decembra 1996, *Reports* za 1996-IV), navodeći da „ne postoji obaveza iscrpljivanja pravnih lekova koji su neadekvatni i nedelotvorni“ i da se to definitivno odnosi i na predmetni slučaj.

73. Komisija je utvrdila da je g. Selmuni ispunio uslove iz člana 35 Konvencije. Ona je stala na stanovište da, s obzirom na ozbiljnost navoda podnosioca predstavke i vreme koje je proteklo od navedenih događaja,

Država nije primenila sve pozitivne mere u datim okolnostima da se istraga brzo okonča.

74. Sud ističe da svrha člana 35 jeste da Visokim stranama ugovornicama omogući da spreče ili isprave sve što je dovelo do navodnih kršenja za koja se optužuju, pre nego što se na takva kršenja primene instituti Konvencije (vidi, na primer, presudu u predmetu *Hentrih protiv Francuske* od 22. septembra 1994, Serija A br. 296-A, str. 18, st. 33, i presudu u predmetu *Remli protiv Francuske* od 23. aprila 1996, *Reports* 1996-II, str. 571, st. 33). Shodno tome, od države se ne očekuje da bude pozvana na odgovornost pred neko međunarodno telo pre nego što joj se pruži prilika da stvari ispravi kroz sopstveni pravni sistem. Ovo se pravilo bazira na pretpostavci, koja se ogleda u članu 13 Konvencije, a sa kojim jeste tesno povezano, da u domaćem pravnom sistemu mora da postoji delotvoran pravni lek za svako navodno kršenje. Ovo je važan aspekt principa da je mehanizam zaštite izgrađen po osnovu Konvencije subsidijaran u odnosu na domaći mehanizam zaštite ljudskih prava (vidi presudu u predmetu *Hendisajd protiv Ujedinjenog Kraljevstva* od 7. decembra 1976, Serija A br. 24, str. 22, st. 48, i prethodno pomenutu presudu u predmetu *Akdivar i drugi*, str. 1210, st. 65). Shodno tome, da bi se uputila predstavka ovom Sudu, ona se prethodno mora, makar u supstanci, uputiti nadležnom domaćem organu, u rokovima i pod uslovima koje nalaže domaći zakon (vidi presudu *Kardo protiv Francuske* od 19. marta 1991, Serija A br. 200, str. 18, st. 34).

75. Međutim, jedine lekove koje član 35 Konvencije nalaže da se iscrpu jesu oni koji se odnose na navodne povrede, a koji istovremeno moraju biti dostupni i dovoljni. Takvi pravni lekovi ne mogu izvesno postojati samo u teoriji, već takođe i u praksi, a ako to nije slučaj, oni onda ne zadovoljavaju uslove dostupnosti i delotvornosti. Na državi je da obezbedi sve potrebne uslove za njihovo postojanje i primenu (vidi, između ostalih izvora, i sledeće presude: *Vernijo protiv Francuske* od 20. februara 1991, Serija A br. 198, str. 11 i 12, st. 27; prethodno pomenutu presudu u predmetu *Akdivar i drugi*, str. 1210, st. 66, i *Dalija protiv Francuske* od 19. februara 1998, *Reports* 1998-I, str. 87 i 88, st. 38). Sem toga, u skladu sa „opšte prihvaćenim principima međunarodnog prava“, mogu postojati posebne okolnosti kada se podnosilac predstavke oslobađa obaveze da prethodno iscrpe sve domaće pravne lekove (vidi presudu *Van Ostervijk protiv Belgije* od 6. novembra 1980, Serija A br. 40, str. 18 i 19, st. od 36 do 40).

76. U članu 35 se govori o raspodeli tereta dokazivanja. Na državi je koja tvrdi da nisu iscrpljeni svi domaći pravni lekovi da pruži zadovo-

ljavajuće dokaze Sudu da je u navedenom vremenskom periodu postojao delotvoran i dostupan pravni lek, kako u teoriji, tako i u praksi, koji podnosiocu predstavke pruža mogućnost da ispravi stanje na koje se žali i koji omogućuje razumno zadovoljenje. Međutim, kada se zadovolji uslov tereta dokazivanja, na podnosiocu je predstavke da pokaže da li je domaći pravni lek koji mu je bio na raspolaganju zaista i iscrpeo ili je on iz određenih razloga u datim okolnostima bio neadekvatan i nedelotvoran ili, pak, da su postojali posebni razlozi zbog kojih on u navedenom slučaju nije bio u obavezi da taj uslov ispuni (vidi prethodno navedenu presudu u predmetu *Akdivar i drugi*, str. 1211, st. 68). Jedan od takvih razloga bi mogao biti da su nadležni organi države u potpunosti propustili da odgovore na ozbiljne optužbe o lošem postupanju ili nanošenju štete od strane službenih lica, na primer u situacijama kada se ništa ne preduzima da se takvi navodi istraže ili se ništa ne preduzima da se žrtvi pruži pomoć. U takvim se okolnostima teret dokazivanja opet prebacuje na državu, koja onda sa svoje strane mora da pokaže šta je preduzela da odgovori na stepen i ozbiljnost dotičnih pritužbi (*ibid.*).

77. Sud naglašava da se primena ovog pravila mora razmatrati u zavisnosti od konteksta. Shodno tome, on jeste uvažio činjenicu da se odredbe člana 35 imaju primenjivati s određenim stepenom fleksibilnosti i bez preteranog formalizma (vidi prethodno pomenutu presudu u predmetu *Kardo*, str. 18, st. 34). Takođe se uvažava činjenica da pravilo iscrpljivanja domaćih pravnih lekova nije apsolutno i da se ne može automatski primenjivati. Prilikom utvrđivanja da li se pravilo dosledno primenjuje, neophodno je uzeti u obzir posebne okolnosti svakog pojedinačnog slučaja (vidi prethodno pomenutu presudu u predmetu *Van Ostervijk*, str. 17 i 18, st. 35). To, između ostalog, znači da Sud mora da uzme u obzir ne samo postojanje formalno pravnih lekova u pravnom sistemu Visoke strane ugovornice, već i sveukupno pravno i političko okruženje u kome taj sistem funkcioniše, kao i sve druge okolnosti koje se odnose na podnosioca predstavke (vidi prethodno pomenutu presudu u predmetu *Akdivar i drugi*, str. 1211, st. 69).

78. Sud ukazuje da je odmah po prebacivanju iz policijskog pritvora nadležni istražni sudija od sudskog veštaka zatražio mišljenje o zdravstvenom stanju podnosioca predstavke (vidi stav 16 gore), kao i da je nakon toga pokrenuo preliminarnu istragu (vidi posebno stav 25 gore). Sud dalje ukazuje da tokom te preliminarne istrage od podnosioca predstavke nije uzeta izjava sve dok od navedenih događaja nije prošlo više od godinu dana (vidi stav 24 gore). Istraga nije pokrenuta sve dok podnosilac predstavke nije podneo krivičnu prijavu 1. februara 1993, uz zahtev da učestvuje u krivičnom postupku kao privatno lice (vidi stavove 28 i 29 gore).

Sud uočava da okolnosti predmetnog slučaja ukazuju da je bilo brojnih odugovlačenja postupka, što se takođe mora uzeti u obzir. Od lekarskog pregleda 7. decembra 1991. proteklo je više od godinu dana (vidi stav 18 gore) pre nego što je podnosilac predstavke dao iskaz predstavniku Inspektorata Nacionalne policije (vidi stav 24 gore), nakon čega je ponovo prošlo skoro godinu dana pre nego što je pokrenuta istraga (vidi stav 29 gore) i pre nego što je od podnosioca predstavke traženo da identifikuje navedene počinioce u policiji (vidi stav 38 gore). Od dana kada su identifikovani, do dana kada je protiv njih pokrenuta istraga, prošlo je nešto više od dve godine i osam meseci (vidi stav 50 gore). Sud, kao i Komisija, uočava da pet i više godina nakon navedenih događaja niko za njih nije bio optužen, uprkos činjenici da je podnosilac predstavke prepoznao o kojim se policajcima radi. Štaviše, ti policajci su se pojavili pred Krivičnim sudom (vidi stav 58 gore) skoro pet godina nakon što su identifikovani i sedam godina nakon navedenog policijskog pritvora.

79. Po mišljenju Suda, ovde nije u pitanju toliko da li je pokrenuta istraga, pošto je uverljivo dokazano da to jeste bio slučaj, već da li je to urađeno dovoljno revnosno, da li su nadležni organi zaista bili odlučni u nameri da otkriju i krivično gone počinioce i, shodno tome, da li je istraga bila „delotvorna“. Ovo je pitanje posebno važno ako se podsetimo da kada god lice iznosi argumente u korist tvrdnje da se radi o povredama člana 3 (ili čl. 2), pojam delotvornog pravnog leka podrazumeva da država pokrene detaljnu i delotvornu istragu, s ciljem da se identifikuju i kazne oni koji su za to odgovorni (vidi, između ostalih izvora, i sledeće presude: gore pomenuta presuda u predmetu *Aksoj*, str. 2287, st. 98; presuda u predmetu *Asenov i drugi protiv Bugarske* od 28. oktobra 1998, *Report* 1998-VIII, str. 3290, st. 102; i, *mutatis mutandis*, *Sering protiv Ujedinjenog Kraljevstva* od 7. jula 1989, Serija A br. 161, str. 34 i 35, st. 88). Sud smatra da navodi g. Selmunija – kako jasno ukazuje medicinska dokumentacija čijeg su postojanja nadležni bili svesni – mogu barem da se podvedu pod argumentovane tvrdnje i da su posebno ozbiljne prirode, kako u pogledu navedenih činjenica, tako i u pogledu položaja impliciranih lica.

80. Nakon gore iznetog razmatranja, Sud, kao i Komisija, smatra da nadležni organi nisu preduzeli sve pozitivne mere koje su okolnosti nalagale da bi se za pravni lek, za koji Država tvrdi da jeste postojao, moglo reći da je bio delotvoran.

81. Shodno tome, a s obzirom na odsustvo ubedljivih argumenata Države u pogledu „delotvornosti“ i „adekvatnosti“ pravnog leka na koji se ona poziva, tj. podnošenja krivične prijave uz zahtev za učestvovanje u krivičnom postupku u svojstvu privatnog lica, Sud smatra da pravni lek koji je podnosiocu predstavke bio dostupan u konkretnom slučaju ne može biti kvalifikovan kao redovan pravni lek dovoljan da mu obezbedi pravno zadovoljenje u pogledu kršenja koja on navodi. Iako se odluka Suda odnosi samo na okolnosti ovog slučaja i ne može biti protumačena kao tvrdnja opšteg tipa – da podnošenje krivične prijave uz zahtev za učestvovanje u krivičnom postupku u svojstvu privatnog lica ni u jednoj situaciji ne može biti smatrana odgovarajućim pravnim lekom kad se tvrdi da je bilo zlostavljanja u policijskom pritvoru, Sud odlučuje da ne stoji primedba Države da nisu prethodno bili iscrpljeni svi domaći pravni lekovi.

B. Zasnovanost navoda iz predstavke

1. Kako je Sud cenio činjenice

82. Podnosilac predstavke se žali na različite vrste zlostavljanja, kao što su udaranje pesnicama, šutiranje, udaranje predmetima, primoravanje na klečanje pred mladom ženom kojoj je jedan od policajaca rekao: „Vidi kako će sad neko da propeva“, vađenje penisa od strane policajca, uz reči „Hajde, sisaj ga“, pre nego što je po njemu urinirao, pretnja let-lampom i špricom itd. Podnosilac predstavke takođe navodi da su ga silovali malim crnim pendrekom, nakon što su mu rekli „Vi Arapi volite kad vas neko kara“. On podvlači da njegove tvrdnje nisu ni na koji način varirale, niti su bile nedosledne tokom čitavog postupka, iznoseći argument da se nalazima medicinskih veštaka i dokazima pruženim od strane lekara koji su ga pregledali uspostavlja uzročno-posledična veza s događajima koji su se desili dok je bio u policijskom pritvoru i daje kredibilitet njegovim tvrdnjama.

83. Komisija smatra da lekarska uverenja i nalazi, koje su medicinski stručnjaci sačinili potpuno nezavisno jedan od drugog, svedoče o velikom broju udaraca nanetih podnosiocu predstavke i njihovom intenzitetu.

84. Holandska vlada se u svom podnesku slaže s načinom analize činjenica od strane Komisije.

85. U svom obrazlaganju alternativnog načina razmatranja suštine pritužbi, Francuska ističe da još nije doneta konačna presuda u vezi s navedenim krivičnim delima i da policajcima treba dati pravo, po osnovu člana 6, stav 2 Konvencije, da se pozovu na načelo pretpostavke nevinosti.

86. Sud se ovde poziva na svoju utvrđenu praksu, shodno kojoj, po osnovu mehanizma Konvencije koji je bio na snazi do 1. novembra 1998, je Komisija bila prevashodno nadležna da utvrđuje i verifikuje činjenice (provobitni čl. 28, st. 1 i 31). Shodno tome, Sud je samo u posebnim okolnostima koristio svoja ovlašćenja po tom pitanju. Sud, međutim, ni na koji način ne obavezuje nalaz Komisije u pogledu činjenica i ima potpunu slobodu da napravi sopstvenu procenu u svetlu celokupne materije koji mu se stavlja na uvid (vidi, *između ostalog*, sledeće presude: *Kruz Varas i drugi protiv Švedske*, od 20. marta 1991, Serija A br. 201, str. 29, st. 74, *Mekkan i drugi protiv Ujedinjenog Kraljevstva*, od 27. septembra 1995, Serija A br. 324, str. 50, st. 168, i prethodno navedeni predmet *Aksoj*, str. 2272, st. 38).

87. Sud smatra da, kada je lice u trenutku stavljanja u policijski pritvor bilo potpuno normalnog zdravstvenog stanja, a da kada se kod tog istog lica prilikom puštanja iz pritvora utvrdi postojanje povreda, postoji obaveza države da pruži uverljivo objašnjenje o načinu nastanka povreda, i da se, ukoliko toga nema, onda jasno nameće pitanje u vezi sa članom 3 Konvencije (vidi presude u predmetu *Tomazi protiv Francuske* od 27. avgusta 1992, Serija A br. 241-A, str. 40 i 41, st. od 108 do 111, i *Ribič protiv Austrije* od 4. decembra 1995, Serija A br. 336, str. 25 i 26, st. 34). Sud, takođe, ističe da je g. Selmuni u svojoj krivičnoj prijavi i zahtevu da kao privatno lice učestvuje u krivičnom postupku optužio navedene policajce (vidi stav 28 gore), kao i da o njihovoj krivici ili oslobađanju može odlučivati samo francuski sud, odnosno, preciznije, samo francuski krivični sud. Bez obzira na ishod u postupku pred domaćim sudom, to jest, da li će sud za navedene policajce doneti osuđujuću ili oslobađajuću presudu, to ne oslobađa tuženu Državu od njenih obaveza po osnovu Konvencije (vidi gore navedenu presudu u predmetu *Ribič*). Država je, shodno tome, takođe u obavezi da pruži uverljiva objašnjenja o poreklu povreda g. Selmunija.

88. U ovom konkretnom slučaju, Sud je mišljenja da treba da prihvati glavninu činjenica koje je utvrdila Komisija, nakon što je uvidom u dokaze utvrdio da je Komisija bila u mogućnosti da ispravno zaključiti da su navodi podnosioca predstavke dokazani van razumne sumnje, podsećajući da se takvi dokazi mogu izvesti iz dovoljno čvrstih, jasnih, usaglašanih i međusobno povezanih navoda (vidi presudu u predmetu *Irska protiv Ujedinjenog Kraljevstva* od 18. januara 1978, Serija A br. 25, str. 64 i 65, st. 161, i *Ajdin protiv Turske* od 25. septembra 1997, *Report* 1997-VI, str. 1889, st. 73). Postojanje nekoliko lekarskih uverenja u kojima su sadržane precizne i usaglašene informacije, kao i odsustvo bilo kakvog uverljivog objašnjenja o načinu prouzrokovanja povreda potvrđuju zak-

ljučak Komisije. Analiza Suda se, međutim, razlikuje od mišljenja Komisije, i to iz dva razloga.

Prvo, za razliku od Komisije, Sud smatra da je pozvan da sudi i o onim navodima iz izjava g. Selmunija koji nisu potkrepljeni lekarskim uverenjima. S tim u vezi, Sud uočava da je u svoju odbranu Država, iako je pokušala da akcenat stavi na pitanje prihvatljivosti predstavke, ponudila i alternativne argumente o ozbiljnosti činjenica i kako bi se one mogle podvesti pod član 3 Konvencije. U svojim komentarima, Država dovodi u pitanje težinu navedenih povreda u svetlu drugog izveštaja dr Granijea (vidi stav 31 gore) i nalaza očnog lekara, dr Bijara (vidi stav 46 gore). Shodno tome, bez obzira što su takvi argumenti ponuđeni kao alternativa, Država nijednog trenutka nije osporila činjenice iz drugih tvrdnji g. Selmunija. Sud uočava, kao subsidijarno razmatranje, da su te činjenice uzete kao utvrđene i od strane Krivičnog suda, s izuzećem navoda o silovanju i slabljenja vida (vidi stavove od 59 do 61 gore), i od strane Apelacionog suda u Versaju, osim onih o seksualnom zlostavljanju (vidi stav 65 gore).

89. Shodno tome, Sud je mišljenja da se, u pogledu žalbe koja mu je upućena, te činjenice imaju uzeti kao utvrđene.

90. Sud, međutim, smatra da nije dokazano da je g. Selmuni silovan, s obzirom da su takvi navodi usledili isuviše kasno da bi se uz pomoć medicinske dokumentacije to moglo dokazati ili opovrgnuti (vidi stav 54 gore). Isto tako, na osnovu medicinske dokumentacije ne može se uspostaviti uzročno-posledična veza između navedenog slabljenja vida podnosioca predstavke i događaja koji su se desili tokom njegovog boravka u policijskom pritvoru (vidi stav 46 gore).

2. Težina postupanja na koje se podnosilac predstavke žali

91. Podnosilac predstavke tvrdi da je prag težine koji se zahteva za primenu člana 3 u ovom slučaju dostignut. On smatra da je motiv za takvo postupanje policije bio da ga prinude na priznanje, pošto ga je neko prijavio i pošto su policajci bili uvereni da je on kriv, iako prilikom ličnog pretresa i pretresa njegove hotelske sobe nije pronađen nijedan dokaz u tom smislu. Izjavio je da za svojih 49 godina nikada nije bio osuđivan ni hapšen i da ostaje pri izjavi kojom negira priznanje bilo kakve umešanosti u trgovinu drogom, koja je bila predmet dotične policijske istrage. Tvrdio je da su ga policajci namerno zlostavljali, s obzirom da su ga stalno ispitivali danju, a što je još važnije i noću.

Podnosilac predstavke navodi da je bio izložen i fizičkom i psihičkom zlostavljanju. On smatra da je dobro poznato da policija koristi takve metode i da je za njihovu primenu potrebna prethodna priprema, obuka i postojanje namere, a sve s ciljem da se izvuku određene informacija ili priznanje. On je, takođe, izneo argument da je opravdano, u svetlu predmetnih činjenica, kao i težine i surovosti patnji kojima je bio izložen, da se takvo postupanje kvalifikuje kao mučenje, po tumačenju člana 3 Konvencije.

92. Komisija smatra da je zbog udaraca koje je zadobio podnosilac predstavke pretrpeo stvarne povrede i akutne fizičke i psihičke patnje. Po njenom mišljenju, takvo postupanje je bilo namerno i, štaviše, s ciljem da se od njega iznudi priznanje ili određene informacije. Komisija smatra da takvo postupanje, kada ga primenjuje jedno ili više službenih lica i kada o tome svedoče lekarska uverenja, jeste bilo ozbiljno i surovo u toj meri da se jedino može opisati kao mučenje, i da nema potrebe da daje mišljenje o drugim krivičnim delima koja navodi podnosilac predstavke, a posebno o silovanju.

93. Holandska vlada se u svom podnesku složila s načinom na koji je Komisija cenila činjenice u svetlu odredbi Konvencije, kao i sa njenim zaključcima.

94. Država Francuska je ukazala na kontradiktornosti nalaza Komisije, koja notira „ozbiljnost“ povreda u izveštaju dr Garnijea od 7. decembra 1991, i nalaza samog dr Garnijea, koji u kasnijem izveštaju zaključuje da povrede „nisu teške prirode“. Država, takođe, ukazuje na zaključak oftalmologa da ne postoji uzročno-posledična veza između navedenih činjenica i slabljenja vida.

U svakom slučaju, Država tvrdi da se, imajući u vidu praksu Suda (vidi prethodno navedene presude u predmetima *Irska protiv Ujedinjenog Kraljevstva*, *Tomazi i Ajdin*) i predmetne činjenice, zlostavljanje kome su navodno pribegli policajci ne može izjednačiti sa mučenjem shodno tumačenju člana 3 Konvencije.

95. Sud ponavlja da se član 3 zasniva na jednoj od najfundamentalnijih vrednosti svakog demokratskog društva. Čak i u najozbiljnijim situacijama, kao što su borba protiv terorizma i organizovanog kriminala, Konvencija apsolutno zabranjuje primenu mučenja i nečovečnog i ponižavajužeg postupanja ili kažnjavanja. Za razliku od većine substantivnih odredbi Konvencije i Protokola br. 1 i 4, član 3 ne sadrži odredbe o izuzeću od njegove primene, a shodno članu 15, stav 2, odstupanje od njegove primene nije dozvoljeno čak ni u slučaju vandrednog stanja ili

ugrožavanja vitalnih interesa države (vidi presude u sledećim predmetima: prethodno navedena presuda u predmetu *Irska protiv Ujedinjenog Kraljevstva*, str. 65, st. 163, prethodno navedena presuda u predmetu *Soering*, str. 34 i 35, st. 88, i presuda u predmetu *Čabal protiv Ujedinjenog Kraljevstva* od 15. novembra 1996, *Reports* 1996-V, str. 1855, st. 79).

96. Kako bi utvrdio da li određeni oblik zlostavljanja treba da se kvalifikuje kao mučenje, Sud mora da uzme u obzir razliku koja se u članu 3 pravi između ovog pojma i pojmova nečovečno ili ponižavajuće postupanje. Kako je Evropski sud već prethodno utvrdio, čini se da je prilikom usvajanja Konvencije namera upravo bila da se pravljjenjem ovakve razlike posebno žigoše namerno nečovečno postupanje koje prouzrokuje veoma ozbiljne i surove patnje (vidi gore pomenutu presudu *Irska protiv Ujedinjenog Kraljevstva*, str. 66 i 67, st. 167).

97. Konvencija Ujedinjenih nacija protiv mučenja i drugih svirepih, neljudskih ili ponižavajućih kazni ili postupaka, koja je stupila na snagu 26. juna 1987, takođe pravi istu razliku, što se vidi iz odredbi njenih članova 1 i 16:

Član 1

„1. Po ovoj Konvenciji, izraz „mučenje“ označava svaki čin kojim se nekom licu namerno nanose velike patnje, fizičke ili duševne, s ciljem da se od njega ili od nekog trećeg lica dobiju obaveštanje ili priznanja, da se kazni za neko delo koje je ono ili neko treće lice počinilo, ili se sumnja da ga je počinilo, da se uplaši ili da se na njega izvrši pritisak, ili da se neko treće lice uplaši i na njega se izvrši pritisak, ili iz bilo koje druge pobude zasnovane na bilo kakvom obliku diskriminacije, kad takav bol ili takve patnje nanosi službeno lice ili neko drugo lice koje deluje po službenoj dužnosti ili na osnovu izričitog naloga ili pristanka službenog lica...”

Član 16, stav 1

„1. Sve države potpisnice obavezuje se da će na čitavoj teritoriji pod potpada pod njihovu nadležnost zabraniti sva dela koja predstavljaju svirepe, neljudskih ili ponižavajuće kazne ili postupke, a koji nisu činovi mučenja u onom smislu u kojem je to definisano u prvom članu, u slučaju kada ta dela čini neki zvanični službenik ili neko drugo lice koje deluje po službenoj dužnosti, ili se ta dela čine uz izričiti ili prećutni nagovor ili pristanak tih lica. Posebno se ističe da se obaveze navedene u članovima 10, 11, 12 i 13 mogu primenjivati i tako što će se izraz mučenje zameniti drugim izrazima koji označavaju svirepe, neljudskih ili ponižavajućih kazni ili postupaka.“

98. Sud smatra da povrede utvrđene u različitim lekarskim uverenjima (vidi stavove od 11 do 15 i od 17 do 20 gore), kao i izjave

podnosioca predstavke o zlostavljanju u policijskom pritvoru (vidi stavove 18 i 24 gore) potvrđuju postojanje fizičkih bolova ili patnji, kao i nesumnjivo postojanje psihičkih bolova ili patnji (bez obzira što je, nažalost, propušteno da se naloži psihološko veštačenje g. Selmunija nakon događaja na koje se on žalio). Tok događaja takođe ukazuje da su ti bolovi ili patnje podnosiocu predstavke naneseni namerno, sa ciljem da se on, između ostalog, natera da prizna izvršenje krivičnih dela za koja je bio osumnjičen. Konačno, medicinska dokumentacija u spisima predmeta jasno ukazuje da su policajci tokom vršenja dužnosti direktno primenjivali brojna akta nasilja.

99. Ti su akti bili takvog karaktera da su kod podnosioca predstavke izazvali osećanje straha, strepnje i inferiornosti, u dovoljnoj meri da ga ponizi i izbaci iz ravnoteže i, moguće, slomi i fizički i psihički. Sud stoga utvrđuje postojanje dovoljno ozbiljnih elemenata koje takvo postupanje čini nečovječnim i ponižavajućim (vidi gore citiranu presudu u predmetu *Irska protiv Ujedinjenog Kraljevstva*, str. 66 i 67, stav 167, i gore citiranu presudu u predmetu *Tomazi*, str. 42, stav 115). U svakom slučaju, Sud podvlači da, kada se radi o licu lišenom slobode, primena fizičke sile koja nije apsolutno nužna, kao odgovor na njegovo ponašanje, unižava ljudsko dostojanstvo i, u principu, predstavlja povredu prava iz člana 3 (vidi gore citiranu presudu u predmetu *Ribič*, str. 26, stav 38, i presudu *Tekin protiv Turske* od 9. juna 1998, *Reports* 1998-IV, str. 1517 i 1518, st. 53).

100. Drugim rečima, ostaje da se utvrdi u predmetnom slučaju da li se „bolovi ili patnje“ koje je g. Selmuni pretrpeo mogu definisati kao „ozbiljni“, shodno tumačenju člana 1 Konvencije Ujedinjenih nacija. Sud smatra da je ta „težine“, kao i „minimum težine“ koja se zahteva za primenu člana 3 Konvencije, po prirodi stvari relativan pojam koji zavisi od konkretnih okolnosti svakog slučaja, kao što su dužina trajanja takvog postupanja, fizičke i psihičke posledice, a u nekim slučajevima i pol, starost i zdravstveno stanje žrtve i slično.

101. Sud je ranije razmatrao predmete gde je zaključio da je postojalo postupanja koje bi se jedino moglo opisati kao mučenje (vidi gore citirane presude u predmetima *Aksoj*, str. 2279, stav 64, i *Ajdin*, str. 1891 i 1892, stavove 83, 84 i 86). Međutim, imajući na umu činjenicu da Konvencija predstavlja „živi organizam, koji se ima tumačiti u svetlu sadašnjih uslova“ (vidi, između ostalih izvora, i sledeće presude: *Tirer protiv Ujedinjenog Kraljevstva*, 25. april 1978, Serija A br. 26, str. 15 i 16, st. 31, gore citirana presuda u predmetu *Sering*, str. 40, st. 102, i presudu u predmetu *Lozidu protiv Turske*, 23. mart 1995, Serija A br. 310, str. 26 i 27, st. 71), Sud smatra da određeni akti koji su ranije bila karakterisani

kao „nečovečni ili ponižavajući“, za razliku od „mučenja“, mogu ubuduće biti kvalifikovani drugačije. Sud staje na stanovište da sve viši standardi u oblasti zaštite ljudskih prava i osnovnih sloboda sa svoje strane neizbežno zahtevaju da se zauzme čvršći stav prilikom utvrđivanja kršenja fundamentalnih vrednosti svakog demokratskog društva.

102. Sud utvrđuje da je g. Selmuniju nanet veliki broj udaraca. Bez obzira na zdravstveno stanje bilo kog lica, može se zaključiti da će udarci takvog intenziteta prozrokovati značajnu bol. Sem toga, od udarca ne moraju nužno ostati vidljivi tragovi po telu. Iz izveštaja dr Garnijea od 7. decembra 1991 (vidi stavove od 18 do 20 gore) se, međutim, može zaključiti da su kod g. Selmunija tragovi nasilja bili vidljivi skoro po čitavom telu.

103. Sud takođe uočava da su podnosioca predstavke cimali za kosu, da su ga terali da trči niz hodnik u kome su policajci stajali sa svake strane i spopitali ga, da su ga terali da kleči pred mladom ženom kojoj je rečeno „Vidi kako će sad neko da propeva“, da je jedan policajac pred njim izvadio svoj penis, rekavši „Hajde, sisaj ga,“ pre nego što je po njemu urinirao, kao i da su mu pretili let-lampom i špricom (vidi stav 24 gore). Osim nasilne prirode gore navedenih akata, Sud je u obavezi da uoči da bi oni za svako lice, bez obzira na njegovo stanje, bili užasavajući i ponižavajući.

104. Sud na kraju konstatuje da gore pomenuti događaji nisu bili ograničeni na izolovane situacije tokom trajanja policijskog pritvora, kada bi, zbog povišene tenzije i emocija, moglo doći do takvih ekscesa, iako i to za Sud ne bi bilo opravdanje. Jasno je utvrđeno da je g. Selmuni bio izložen kontinuiranim fizičkim napadima tokom nekoliko dana koliko je trajalo ispitivanje (vidi stavove od 11 do 14 gore).

105. U datim okolnostima, Sud smatra da je, posmatrano u celini, fizičko i psihičko nasilje kojem je bio izložen podnosilac predstavke prozrokovalo „teške“ bolove i patnje i da je bilo posebno ozbiljno i surovo. Takvo se postupanje ima smatrati činom mučenja, shodno članu 3 Konvencije.

3. Zaključci

106. Došlo je do povrede člana 3.

II. NAVODNA POVREDA ČLANA 6, STAV 1 KONVENCIJE

107. Podnosilac predstavke navodi da postupak po njegovoj prijavi protiv policajaca nije pokrenut u razumnom roku, kao što nalaže član 6, stav 1 Konvencije, čiji relevantni deo glasi:

„1. Svako, tokom odlučivanja o njegovim građanskim pravima i dužnostima ..., ima pravo na ... raspravu u razumnom roku pred (a) ... sudom ...“

A. Period koji se uzima u razmatranje

108. Podnosilac predstavke navodi da period koji se uzima u razmatranje započinje 29. novembra 1991, odnosno dana kada je bio izveden pred istražnog sudiju nakon boravka u policijskom pritvoru, ili najkasnije 11. decembra 1991, odnosno dana kada je istražni sudija u Bobinjiju naložio da se medicinska dokumentacija prosledi javnom tužilaštvu. Podnosilac predstavke navodi da je, nakon što je istražni sudija preuzeo inicijativu i imenovao veštaka, mogao legitimno da pretpostavi da će predmet uzeti u obradu pravosudni organi. Sem toga, takvu obavezu izričito nalaže član 12 Konvencije protiv mučenja Ujedinjenih nacija, shodno kome se od nadležnih vlasti zahteva da, u situacijama kada se razumno može verovati da je počinjeno delo mučenja, odmah pokrenu istragu. Podnosilac predstavke dalje navodi da je njegova krivična prijava od 1. decembra 1992. bila eksplicitna i nesumnjiva. Shodno tome, on smatra da je datum prijema njegove krivične prijave i zahteva da kao privatno lice učestvuje u krivičnom postupku ne može da se uzme kao datum započinjanja postupka.

109. Država, sa svoje strane, naznačava da je postupak započet 15. marta 1993, danom kada su krivična prijava i zahtev za uključenje u krivični postupak u svojstvu privatnog lica faktički podneti istražnom sudiji.

110. Komisija smatra da postupak nije započet sve do 15. marta 1993, datuma prijema krivične prijave podnosioca predstavke.

111. Sud smatra da je period koji se uzima u razmatranje kod utvrđivanja dužine trajanja postupka u odnosu na uslov „razumnog roka“ iz člana 6, stav 1 započeo kada je podnosilac predstavke izričito izjavio žalbu tokom razgovora s predstavnikom Inspektorata Nacionalne policije, to jest, dana 1. decembra 1992 (vidi stav 24 gore). Sud smatra da ova pojednostavljena forma podnošenja krivične prijave predstavlja pravni lek zastupljen u francuskom pravu i da je javni tužilac bio izvešten o pritužbi podnosioca predstavke još 2. decembra 1992, kada je dobio kopiju zapisnika razgovora koji je s podnosiocem predstavke vodio predstavnik Inspektorata (vidi stav 25 gore). Uzimajući u obzir prirodu i izuzetnu ozbiljnost navedenih dela, Sud ne smatra da se za dan započinjanja može uzeti 1. februar 1993, datum kada je podnosilac predstavke podneo krivičnu prijavu i zahtev da kao privatno lice bude uključen u krivični postupak (vidi stav 28 gore i prethodno nava-

denu presudu u predmetu *Tomazi*, str. 20 i 43, st. 46 i 124), ili, *a fortiori*, datum prijema te krivične prijave i zahteva.

B. Razumna dužina trajanja postupka

112. Razumna dužina trajanja postupka se ima ceniti u svetlu posebnih okolnosti predmeta, imajući u vidu kriterijume koje je Sud uspostavio u svojoj praksi, a posebno složenost predmeta i ponašanje podnosioca predstavke i nadležnih vlasti (vidi, između velikog broja drugih izvora, i prethodno navedenu presudu u predmetu *Vernijo*, str. 12 i 13, st. 30, i presudu u predmetu *Akvaviva protiv Francuske* od 21. novembra 1995, Serija A br. 333-A, str. 15 i 16, st. 53).

1. Argumenti koji su ponuđeni Sudu

113. Podnosilac predstavke navodi da dužina trajanja postupka ne može da se pripíše ni složenosti postupka, ni njegovom ponašanju. Što se tiče ponašanja pravosudnih organa, podnosilac predstavke pravi razliku između dva vremenska perioda. U periodu od 29. novembra 1991. do 27. aprila 1994, za nadležne organe bi se moglo reći da su bili relativno revnosni, da nisu toliko čekali da sa njim razgovor obavi predstavnik Inspektorata Nacionalne policije i da se predmet prebaci u nadležnost drugog suda. Drugi period je započeo 27. aprila 1994. i još uvek traje. Tokom tog perioda, pravosudni organi nisu pokazali potrebnu revnost u vođenju postupka, bez obzira na ozbiljnost činjeničnih navoda.

114. Država je potvrdila da, sa pravne tačke gledišta, predmet i nije bio naročito složen, ali da se, uzevši u obzir ozbiljnost navoda i položaj optuženih lica, postupak morao voditi na poseban način, što je doprinelo njegovom produženju. U predmetnom slučaju, smatrano je nužnim da se predmet uputi na razmatranje drugom sudu kako bi se obezbedilo „odgovarajuće sprovođenje pravde“ (vidi presudu u predmetu *Bodar protiv Belgije* od 12. oktobra 1992, Serija A br. 235-D). U pogledu ponašanja podnosioca predstavke, Država je saglasna s Komisijom da on svojim ponašanjem nije prouzrokovao produžavanje trajanja postupka.

Što se tiče ponašanja pravosudnih organa, Država je iznela da je istraga u kontinuitetu trajala do 1. marta 1994, datuma kada je istražni sudija u Bobinjiju predmet uputio javnom tužilaštvu. Dok se čekalo da započne postupak pred drugim sudom, nadležni organi su, takođe, revnosno obavljali svoj posao. Država priznaje da je nakon 22. juna 1994, kada je za predmet zadužen istražni sudija Okružnog suda u Versaju, bilo

odugovlačenja u vođenju postupka, ali smatra da se to ne može pripisati samo istražnom sudiji.

Država ne poriče da je ukupna dužina trajanja postupka bila prekomerna, mada je ozbiljnost optužbi nalagala posebnu revnost u svim fazama istrage.

115. Komisija smatra da se nije radilo o posebno složenom predmetu, uz svo uvažavanje izuzetne ozbiljnosti iznesenih činjenica i položaja lica koja su za to na kraju okrivljena, to jest, policajaca optuženih da su ta dela počinili tokom vršenja službene dužnosti. Što se tiče ponašanja podnosioca predstavke, nije postojalo ništa što bi ukazivalo da je on prouzrokovao odugovlačenje postupka. U pogledu ponašanja pravosudnih organa, Komisija takođe smatra da je postupak različito vođen u različitim fazama. S jedne strane, postupak je vođen sa dužnom revnošću do 22. juna 1994, datuma kada je predmet ustupljen istražnom sudiji Okružnog suda u Versaju. S druge strane, postoji i drugi period, koji se poklapa sa vremenom kada je postupak vodio istražni sudija u Versaju, tokom koga nadležni organi nisu preduzeli sve raspoložive mere, niti pokazali dužnu revnost, s obzirom na ozbiljnost navoda i vremena koje je proteklo od predmetnih događaja.

2. Kako je Sud cenio

(a) Složenost predmeta i ponašanje podnosioca predstavke

116. Sud je po ovom pitanju saglasan sa podnosiocem predstavke. Shodno tome, dužina trajanja postupka se ne može opravdati ni složenošću postupka, ni ponašanjem podnosioca predstavke.

(b) Ponašanje pravosudnih organa

117. Sud uočava da postupak, koji je još uvek u toku, pošto se na njega može uložiti žalba po određenim pitanjima, već traje duže od šest godina i sedam meseci. Kao što je notirano i u slučaju žalbe koja mu je prethodila, Sud podvlači da kad god lice argumentovano tvrdi da je došlo do povrede člana 3, pojam delotvornog pravnog leka podrazumeva da Država pokrene detaljnu i delotvornu istragu sa ciljem identifikacije i kažnjavanja onih koji su za to odgovorni (vidi stav 79 gore).

Bez obzira na prihvatanje Države da, imajući u vidu ozbiljnost činjeničnih navoda, ukupno trajanje postupka jeste bilo prekomerno (vidi stav 114 gore), Sud smatra da njegov zaključak o prihvatljivosti predstavke po osnovu člana 3, a posebno nalaz da se veliki broj odugovlačenja može

pripisati pravosudnim organima (vidi stav 78 gore), za rezultat ima nalaz da je ova predstavka dobro zasnovana.

(c) Zaključak

118. Uzimajući u obzir sve dokaze, Sud smatra da je „razumni rok“ propisan članom 6 (st. 1) prekoračen.

Isto tako, postoji povreda člana 6 (st. 1) Konvencije u pogledu dužine trajanja postupka.

III. PRIMENA ČLANA 41 KONVENCIJE

119. Član 41 Konvencije propisuje:

„Kada Sud utvrdi prekršaj Konvencije ili protokola uz nju, a unutrašnje pravo Visoke strane ugovornice u pitanju omogućava samo delimičnu odštetu, Sud će, ako je to potrebno, pružiti pravično zadovoljenje oštećenju stranci.“

A. Šteta

120. Podnosilac predstavke na ime telesnih povreda potražuje 750.000 francuskih franaka (FRF). Tim iznosom je obuhvaćena opšta naknada za povrede prouzrokovane nasiljem koje je pretrpeo tokom boravka u policijskom pritvoru i posebna naknada za slabljenje vida, s obzirom da mu se vid na jednom oku još nije stabilizovao. On, takođe, potražuje i 1.500.000 FRF na ime nematerijalne štete prouzrokovane postupanjem u policijskom pritvoru, dužinom trajanja postupka i činjenicom da nije bilo moguće da mu se odobri zahtev da se na izdržavanje kazne prebaci u Holandiju.

121. Država Francuska je u svom odgovoru istakla da se još nisu stekli uslovi za odlučivanje o pitanju primene člana 41, imajući u vidu nepostojanje razgraničenja između štete pretrpljene kao posledice povreda članova 3 i 6 i činjenicu da su postupci pred domaćim sudovima još uvek u toku.

122. Delegat Komisije nije imao komentar.

123. Sud, pre svega, ističe svoj nalaz da podnosilac predstavke nije pružio dokaz da je bio silovan, niti je uspostavio uzročno-posledičnu vezu, na koju se pozivao, između pretrpljenog nasilja i slabljenja vida (vidi stav 90 gore). Bez obzira na to, Sud nalazi da usled, između ostalog, pet dana poštete (vidi stav 31 gore) i, delimično, usled pretrpljenih bolova i patnji, podnosilac predstavke jeste, osim nematerijalne štete, zadobio i fizičke povrede. Shodno tome, a imajući u vidu da se radi o krajnje

ozbiljnim povredama Konvencije čije je žrtva bio g. Selmuni, Sud smatra da on jeste pretrpeo i telesne povrede i nematerijalnu štetu, za koje ova presuda i njeni nalazi ne nude dovoljno zadovoljenje. Sud smatra da, u svetlu njegovih prethodnih zaključaka, pitanje povrede člana 41 jeste spremno za odlučivanje i pruža pravično zadovoljenje, kako ovaj članom i nalaže, tako što podnosiocu predstavke dodeljuje iznos od FRF 500.000.

B. Zahtev za upućivanje u Holandiju na izdržavanje kazne

124. Podnosilac predstavke je uputio zahtev da ostatak kazne izdržava u Holandiji.

125. Holandska vlada je, uzimajući u obzir sve okolnosti slučaja, podržala njegov zahtev, napominjući da su obe predmetne države potpisnice Konvencije o transferu osuđenika od 21. marta 1993.

126. Sud podvlači da po članu 41 on nema nadležnost da Visokoj strani ugovornici izda takav nalog (vidi, na primer, *mutatis mutandis*, presudu u predmetu *Saidi protiv Francuske* od 20. septembra 1993, Serija A br. 261-C, str. 57, st. 47, i prethodno navedenu presudu u predmetu *Remli*, str. 575, st. 54).

C. Sudski i drugi troškovi

127. Podnosilac predstavke potražuje, po osnovu priznanica, FRF 203.814 na ime sudskih troškova i troškova za pravno zastupanje.

Njegov troškovnik sadrži sledeće stavke: FRF 90.450 za troškove postupka pred sudom u Versaju i FRF 113.364 za troškove vezane za postupak pred institucijama Konvencije, umanjeno za iznos koji su mu Komisija i Sud dodelili na ime pravne pomoći.

128. Država je izjavila da se nisu stekli uslovi za odlučivanje o pitanju primene člana 41.

129. Delegat Komisije nije imao komentara.

130. Sud smatra razumnim zahtev podnosioca predstavke za nadoknadu sudskih i drugih troškova koje je imao u vezi postupaka pred Komisijom i Sudom, u iznosu od FRF 113.364, umanjeno za iznose koji su mu na ime pravne pomoći dodeljeni od strane Saveta Evrope, a koji nisu bili obuhvaćeni njegovim potraživanjem.

D. Zatezna kamata

131. Shodno informacijama koje je Sud imao na raspolaganju, propisana kamatna stopa koja se u Francuskoj primenjuje na dan donošenja ove presude iznosi 3,47% godišnje.

E. Zahtev da se eksplicitno izjavi da navedeni iznosi budu izuzeti iz sudske zaplene

132. Podnosilac predstavke ističe da mu je bilo naloženo da, pojedinačno i zajedno sa drugim licima osuđenim u redovnom sudskom postupku, plati na ime kazne za carinski prekršaj 12 miliona francuskih franaka. Shodno tome, podnosilac predstavke traži od Suda da u svojoj presudi naznači da iznosi koji mu se dodeljuju po osnovu člana 41 treba da budu izuzeti iz sudske zaplene.

133. Sud smatra da utvrđena nadoknada po osnovu člana 41, koja automatski sledi po osnovu presude Suda, treba da bude izuzeta iz sudske zaplene. Bilo bi nesvrshodno da se podnosiocu predstavke dodeli iznos za nadoknadu štete pretrpljene, između ostalog, zbog zlostavljanja koje predstavlja povredu člana 3 Konvencije i iznos za pokrivanje sudskih i drugih troškova načinjenih da bi se do takvog nalaza došlo, a da se onda dotična Država u pogledu tog iznosa pojavi i kao dužnik i kao poverilac. Iako se radi o iznosima koji su dodeljeni po različitim osnovama, Sud smatra da bi se, u slučaju da se takva situacija smatra ispravnom, svrha dodeljivanja nadoknade za nematerijalnu štetu, kao i čitav sistem zasnovan na članu 41, neizbežno obesmislili. Međutim, Sud nema nadležnost da na takav zahtev pozitivno odgovori (vidi, između ostalih izvora, presudu u predmetu *Filis protiv Grčke* od 27. avgusta 1991, Serija A br. 209, str. 27, st. 79, i presudu u predmetu *Alene de Ribmon protiv Francuske* od 7. avgusta 1996, *Reports* 1996-III, str. 910, st. 18 i 19). Shodno tome, Sud ovo pitanje ostavlja na diskreciono odlučivanje francuskim vlastima.

IZ TIH RAZLOGA, SUD JEDNOGLASNO

1. *Odbacuje* prethodni prigovor Države da domaći pravni lekovi nisu bili iscrpljeni;
2. *Smatra* da je došlo do povrede člana 3 Konvencije;
3. *Smatra* da je došlo do povrede člana 6, stav 1 Konvencije u vezi dužine trajanja postupka.

4. *Smatra* da tužena Država u roku od tri meseca treba da isplati podnosiocu predstavke 500.000 (pet stotina hiljada) francuskih franaka na ime fizičkih povreda i nematerijalne štete i 113.364 (sto trinaest hiljada trista šezdeset četiri) francuska franka na ime sudskih i drugih troškova; po isteku gore pomenutog roka od tri meseca, na te iznose će se zaračunavati prosta kamatna stopa od 3,47% godišnje, sve do njihove konačne isplate.
5. *Odbacuje* ostala potraživanja podnosioca predstavke za pravično zadovoljenje.

Sačinjeno na engleskom i francuskom jeziku i izrečeno na javnoj raspravi u zgradi Suda u Strazburu 28. jula 1999.

Mod de Ber-Bukikio
Zamenik sekretara

Lucijus Vildhaber
Predsednik